Է՛ ՏԱՐԻ 2046 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՑ 1 ՏՐԷ Ն383–Հ. Տ. 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890-Ն Տ. 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890–ՀԻՃՐ. 8 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1308 — ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

آرەولك
درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خاننده
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	160
» »	80
» »	40
Գաւառաց »	200
» »	100
Օտար երկիրներ	56
» » [illegible]	28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Իտալիոյ մէջ ընտրական պայքարն ամենայն ջերմութեամբ յառաջ կը տարուի, և այս կիւրակի իտալեան ժողովուրդն իւր վճիռը պիտի տայ, հաստատելով օրուան վարչութիւնը կամ փոփոխելով. Պ. Քրիսփի ապահով է թէ յաղթական պիտի ելնէ պայքարէն. Բայց իւր հակառակորդք ևս մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն. Արմատական կուսակցութեան պետ Պ. Քավալօթի [illegible] արմատական լրագրին կը հաղորդէ ի Փարիզ բնակեալ մեծահարուստ Պ. Չէրնուշիի մէկ նամակն և ներփակեալ 100,000 ֆրանքի փոխանակագիրը, զոր կը նուիրէ արմատական դասին յաջողութեան, Պ. Քրիսփիի դէմ արմատական ընտրելին յաջողցնելու նպատակաւ.

— Յունաստանի գահաժառանգը Զարևիչին հետ Եգիպտոս պիտի ուղևորի. Եգիպտոսի ռուսական, յունական և ֆրանսական գաղթականութիւնք փայլուն ընդունելութիւններ կը պատրաստուին ընել անոնց. Յաղթական կամարներ կը կանգնուին տեղ տեղ.

—Տքթ. Քոխ իւր դեղին տուաւ Paratoloïdine «Փարաթոլոյտին» անունը.

—Ֆրանսական խմբագիրք ոմանք, աւելի կամ նուազ բացառաբար, կը խոստովանին Տքթ. Քոխի գիւտին մարդկային մեծ նշանակութիւնն եւ գերման գիտնականին անժխտելի արժանիքը. Ֆիկ-րոյի մէջ Ժաք Սէն-Սէռ, Տքթ. Քոխի յօդուածին համառօտութիւնն ընելով, սապէս կը վերջացնէ. «Այս ծանօթութիւններէ կ'երևի թէ Տքթ. Քոխ միջոց գտած է սփոփելու հիւանդ մարդկութեան մէկ մեծ մասն, և իւր շնորհիւ, համեմատաբար կարճ միջոցի մէջ, հիւծախտն ամեն տեսակներով, ընդ որս քաղցկեղն (cancer) և թոքախտը, կարի հազուադէպ պիտի ըլլան. Ուրեմն, Տքթ. Քոխ շատ մեծ գիւտ մ'ըրած է, և ասոր համար պէտք է խորապէս երախտապարտ լինինք իրեն. Կրնանք և մինչև իսկ պէտք է ցաւինք որ այս գիւտն ընողը ֆրանսացի մը չէ,—բայց մեր հայրենասիրութիւն աւելէ աւելի բան մ'ընել տալու չէ մեզ. Մարդկութիւնն ամենուրեք կը տառապի. պէտք է ընդունինք դարմաններն՝ ո՛ր կողմէն ալ գան». Նոյն թերթին գիտնական յօդուածագիրն ալ կը խոստովանի թէ թոքախտի դարմանը գտնող Տքթ. Քոխ ինքն էր որ առաջինն գտաւ նաև թոքախտի միկրոբը.

—Լավիժըրի կարդինալին ֆրանսական հանրապետութեան յարիլն և իւր հօտին հրաւէր կարդալն որպէս զի ճանչնան հանրապետութիւնն իբրև օրինաւոր կառավարութիւն երկրին՝ աննպաստ տպաւորութիւն ըրաւ միապետական կաթոլիկ կուսակցութեան մեծագոյն մասին վրայ, որ իւր լրագրերով կը քննադատէ կարդինալն, և կ'ըսէ թէ արդի հանրապետական վարչութիւնն եւս Նափոլէոնեան վարչութեան պէս վաղանցիկ բան մ'է, և ոչ նուազ անիրաւութեան վրայ հիմնեալ. կարդինալն հաչակած էր թէ քանիցս կատարուած ընդհանուր ընտրութեամբք ֆրանսական ազգն իւր հաւանութիւնն յայտնած է հանրապետութեան. բայց միապետական ծայրայեղ լրագիրք կը պատասխանեն թէ այս վերջին ընդհանուր ընտրութիւնք այնքան միայն անկեղծ և վաւերական կրնան համարուիլ որքան Նափոլէոն Գ.ի օրով կատարուածները, որովք ևս ըսուեցաւ թէ Ֆրանսա հաւանութիւն տուած էր Նափոլէոնեան իշխանութեան վերահաստատման. Այսու հանդերձ, Հռոմի պապական թերթեր, որք ուղղապէս Վատիկանէ կը ներշնչուին, իրաւունք կուտան Լավիժըրի կարդինալին, և Ֆիկ-րօ ևս, իբրև ներկայացուցիչ չափաւոր միապետական կուսակցութեան, որ կը սկսի ճանչել հանրապետական Սահմանադրութիւնը, կարդինալին համամիտ կը լինի ծայրայեղ միապետականներուն դէմ, զորս իրենց աշխարհական վիճակին մէջ Պապէն ալ աւելի պապական տեսնելուն զարմանք կը յայտնէ.

— Հռոմայ լրագիրք կ'ըսեն թէ՝ խնայողական նկատումներով Իտալիոյ պատերազմական նախարարը չի փութար անծուխ վառօդն ընդունելու, զոր իտալեան բանակին մէջ մտցնելու համար արդի բոլոր հրացանները փոխել հարկ կը լինի.

—Փեթերսպուրկի մէջ կը սկսի հրատարակութիւնն ֆրանսերէն թերթի մը որ յատկապէս Ռուսիոյ տնտեսական շահերուն պիտի նուիրուի, Economiste russe անուամբ, ընդ տնօրինութեամբ երեւելի տնտեսագէտ Պ. Ա. Վէսէլովսքիի.

— Անգլիացիք շատ յուզուեցան Սէրփէնթ մարտանաւուն ընկղմման լուրն առնելով. կ'ուզեն որ այս աղէտին վրայ հիմնովին քննութիւն մը կատարուի, և Էտիմպուրկի դքսին Նախագահութեամբ զինուորական ատեան մը յանձնուեցաւ խնդիրը.

—Ֆրանքֆորթցի Տքթ. Վոլֆ կը հեռագրէ առ Տքթ. Քոխ.

«Ձեր դեղով պատուաստեցի ինն ամեայ մանչ մը որ գրեթէ ծնունդէն ի վեր վարակեալ էր lupas կոչուած դէմքի մորթային հիւծախտով. Հին դրութեամբ անյաջող կերպիւ դարմաններ էին զինք, այսինքն՝ վէրքն այրեր էին տաք երկաթով, վէրքը կտրեր հաներ էին, ևն. Այս հին դարման ութ ամիս շարունակուած և ապարդիւն մնացած էր. Իսկ ձեր պատուաստին ազդեցութիւնն զգալի եղաւ ներարկումէն հինգ ժամ ետքը. Տասն ժամ ետքը տղայն փսխեց, և տաքութիւն զգաց. Հիմա տենդն անցած է, մորթային ուռեցքին կամ վէրքին նշանները անհետ եղած են, և դէմքը կ'ըսպիանայ, որպէս անցեալ երեքշաբթի աղջկան մը վրայ դիտուեցաւ. Այս աղջիկ միայն չորս տարիէ ի վեր վարակեալ էր. Մանչն հիմա լաւ կը քնանայ, և ախորժակը բաց է.»

—Փարիզի սեղանաւորական գլխաւոր թերթերէն մին, Մէսսաժէ տը Փարի, Ֆրանսայի Պանքային կողմէ Անգլիոյ Պանքային եղած փոխատուութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ. «Մեր վարկի մեծ հաստատութեան այս գործ զանազան կողմերէ քննադատուեցաւ, սա առարկութեամբ թէ Անգլիոյ Պանքային տրամադրութեան ներքև դրուած դրամական զօրութեամբ աւելի օգտակար գործ մը կարելի էր ընել՝ օգնութիւն հասցնելով ազգային (ֆրանսացի) փոքր արհեստաւորաց և վաճառականաց. Բայց այսպիսի փաստեր հերքելու հազիւ թէ պէտք կայ. Հարկ է գիտնալ թէ Պանքան թղթով (պանքնոտով) և ո՛չ թէ ոսկեդրամով կը գոհացնէ փոքր վաճառականութեան խնդրանքը. Լօնտոն ոսկեդրամ զրկելուն նպատակն է դրամագլուխի սակին 7 կամ 8%ի բարձրանալուն առաջքն առնել. զի յայնժամ գուցէ Ֆրանսայի Պանքն ևս կը հարկադրուէր բարձրացնել իւր զեղչի սակը, զոր ցարդ 3%ի վրայ բռնելու յաջողեցաւ, յօգուտ նոյն իսկ ֆրանսական վաճառականութեան.»

—Ամերիկայի մէջ ժողովրդական կուսակցութեան ընտրական մեծ և անակնկալ յաղթանակը վերստին օրուան խնդիր ըրաւ Մաք Քինլիի մաքսային օրէնքն, որոյ փոփոխման խօսք կ'ընեն այժմ ո՛չ միայն ժողովրդականք այլ և հանրապետականք. Ժողովրդականք որոշեցին զի Նորընտիր Երեսփ. Ժողովը գումարուելուն պէս նոյն իսկ Մաք Քինլիի օրէնքին ամբողջութեան վրայ չյարձակին, այլ կարգ մը օրինագծեր ներկայացնելով՝ այն օրինոք հաստատեալ այս կամ այն մաքսին հետզհետէ ջնջումը պահանջեն, սկսելով բուրդերէ, զինկօներէ, աղէ, բամպակներէ և չինուած փայտերէ. Միւս կողմէ, Նոյն ինքն Պ. Հարրիսըն Նախագահ, քանիցս Պ. Պլէյնի հետ խորհրդակցելէ և ամենէն ազդեցիկ հանրապետական երեսփոխանաց և ծերակուտականաց կարծիքն իմանալէ ետեւ, հրամայեց յանձնաժողովոյ մը կազմութիւնն, որ զանազան բարեփոխումներ պիտի առաջարկէ Պ. Մաք Քինլիի ձախող օրէնքին.

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

«Բարեկամք Ռուսիոյ» անուամբ ֆրանսական ընկերութիւն մը կազմուեցաւ Փարիզի մէջ, նպատակ ունենալով «հասարակութեան ճանչցնել Ռուսիան, իւր քաղաքակրթութիւն, իւր արտաքին շահեր որք կապակցեալ են Ֆրանսայի շահուց հետ, զարգացնել և ընդարձակել Ռուսիոյ և Ֆրանսայի յարաբերութիւններն, եւ ըստ կարելւոյն պաշտպանել անոնց յարաբերութիւններն ու շահերն. Ընկերութեան կազմակերպիչ յանձնաժողովոյն անդամ են շատ մը ազնուականներ, զօրավարներ, ծովակալներ, քաղաքային պաշտօնեայներ և ֆրանսական ընկերութեան ամեն դասակարգութեան պատկանող աւելի կամ նուազ երեւելի անձնաւորք. «Ընկերութիւնը պիտի աշխատի ամեն առթիւ օրինաւորապէս արտայայտել Ֆրանսայի համակրանքն առ Ռուսիա. առեւտրական յարաբերութիւններն ու հաղորդակցութիւնները մշակել եւ զարգացնել Ռուսիոյ և Ֆրանսայի միջեւ. Ծովային եւ ցամաքային փոխադրութեան ծախքերը նուազեցնել երկուց երկրաց միջեւ. Վարկի գործողութիւնները դիւրացնել, և ըստ կարելւոյն նուազեցնել մաքսերը. Հրապարակախօսութեամբք և լրագրութեամբ լուսաւորել հանրային կարծիքը Ռուսիոյ և Ֆրանսայի հասարակային շահերուն վերաբերող ամեն դէպքերու և խորհուրդներու վրայ. Ընկերութիւնը պիտի զգուշանայ ներքին եւ կրօնային քաղաքականութեան վրայ վիճաբանութիւններէ.»

Ընկերութեան կազմակերպութիւնն արտակարգ բան մը չունի. ուրիշ ընկերութեանց կը նմանի. Անդամք քանի մը կարգի կը բաժնուին իրենց վճարմանց համեմատ. Ռուսք իբրև պատուակալ անդամ կ'ընդունուին և բան չեն վճարեր. Բայց քաղաքական խնդիրներ չյարուցանելու համար, ֆրանսական կառավարութիւնը չուզեր իւր պաշտօնական հովանաւորութեան ներքև առնուլ այս ընկերութիւն.

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Պ. Յովհան Պրաթիանօ, ազգային-ազատական կուսակցութեան պետն, որ 12 տարի շարունակ Ռումանիոյ նախարարապետ եղած է, հակահրէական կուսակցութեան յարեցաւ այս օրեր, սաստիկ կծու ճառ մը արտասանելով Հրէից դէմ, զորս Ռումանիոյ գլխուն փորձանք կը համարի. Այս ճառ վիշտ պատճառեր է Կարոլ թագաւորին, որովհետեւ ադով Պ. Պրաթիանօ հակավարչական ընթացքի մը մէջ կը գտնուի, և եթէ օր մը իւր կարծիքը չփոխէ, չի կրնար վերստին նախարար լինել այնպիսի վեհապետի մը որ իւր սահմանադրական երդմամբ խոստացած է կրօնային ազատութիւն և հաւասարութիւն. Կարոլ թագաւոր Հրէից հալածման հակառակ կարծիք յայտնած է միշտ. Պ. Յովհան Պրաթիանօ, որ ի Փարիզ դաստիարակուած է, քաղաքական ասպարէզի մէջ մտաւ հանրապետական կարծեօք, և 1876ին, 55 տարեկանին մէջ, երբ նախարարապետ եղաւ, տակաւին հանրապետական կը կարծուէր. Նախարարապետութեան միջոցին իւր գաղափարները փոփոխեց, բայց միշտ ջերմ կուսակից մնաց քաղաքային և կրօնային ազատութեան, և իւր իշխանութեան երկոտասան ամաց միջոցին իւր ազգային-ազատական կուսակցութեան փայլած ժողովրդականութիւն վերագրելի էր նախարարապետին ազատամիտ ընթացքին, որով կ'ընդդիմանար հին Պոյառներու կուսակցութեան ռուսասէր և յետադէմ գաղափարներուն. Այժմ իւր 70րդ տարւոյն մէջ Պ. Պրաթիանոյի Հրէից դէմ դառնալն և տեսակ մը կրօնային պատերազմ քարոզելն ուշադրաւ կը նկատուի, մանաւանդ որ Ռումանիոյ մէջ հակահրէական մոլեռանդութիւնը քառորդ դարէ ի վեր մի քանի անգամ ջարդեր յառաջ բերած է և ընդհանուր աւարառութեան դէպքեր, և հետեւապէս կը վախցուի որ ռումէն ռամիկ ժողովուրդը վերստին շփոթի այն տեսակ ծայրայեղութեանց.

ՆՈՒԱՊԵՏ ԱՐՀԻԴՈՒՔՍԸ

Յովհան Օրթի կտակը բացուեցաւ. Իւր բոլոր հարստութիւնը կը թողու իւր ամուսնոյն տիկին Օրթի (ըստ անգլիական օրինաց,) կամ իւր հոմանուհւոյն Օր. Վիլլի Սթիւպէլի (ըստ աւստրեան օրինաց.) բայց իւր ընկերուհին ալ իրեն հետ կորած լինելով Ս. Մարգարիտա առագաստանաւուն մէջ, խնդիր է թէ Յովհան Օրթի ժառանգութիւնն իւր ընտանեաց՞ն պիտի մնայ, թէ իւր կնոջ քոյրերուն, որք Պերլին կը բնակին. Կտակին կցեալ է ամուսնութեան վկայագիրն, որ ի Լոնտոն կատարուած էր անցեալ մայիս ամսուն. Բայց այս ամուսնութիւն վաւերական չի համարուիր Աւստրիոյ մէջ.

ՊԷՐԻՆԿԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

Պէրինկ Եղբարց Դրամատունն աշխարհիս ամենէն զօրաւոր և ապահով դրամատուններէն մին էր, և իւր թուղթ կամ փոխանակագիր ոսկւոյ արժէք ունէր ամեն ուրեք. Մօտերս այս Տուն ի շրջաբերութեան ունէր 15 միլիոն անգլ. ոսկւոյ փոխանակագիր, և անցեալ տարի իւր Ամերիկայի ներկայացուցչին փոխանակագիրք 35 միլիոն անգլ. ոսկւոյ հասած էին. Հնդկաստան, Եգիպտոս, հարաւային Ամերիկա և հարաւային Ափրիկէ այս Տան առջեւ շահագործութեան բացարձակ հրապարակներ էին, և Պէրինկեան փոխանակագիր մը ամեն հրապարակաց վրայ կ'ընդունուէր և կը վճարուէր.

Այս դրամատուն Անգլիոյ հարուստագոյն դրամատուններէն մին է, և իւր անդամոց ոմանց անձնական հարստութիւնն ալ յոյժ մեծ էր. Պէրինկներն Անգլիոյ մեծագոյն գերդաստանաց ոմանց հետ ազգականութիւն և խնամութիւն ունին, և Պէրինկներէն ոմանք անդամ են Լորտերու ժողովոյն և Երեսփ. ժողովոյն. Մեծ եղբայրը, Պ. Չարլզ Պէրինկ, 1828ին ծնած, 1885էն ի վեր Լորտերու ժողովոյն անդամ է Լորտ Ռէվէլսթօք տիտղոսով. Լորտ Նօրթպրուք նոյն գերդաստանին կը վերաբերի, նմանապէս Եգիպտոսի անգլ. գործակատար Սըր Իվլինկ Պէրինկ. Պէրինկեան գերդաստանը Պրեմէնի բողոքական հովիւէ մը սերեալ է, որ անցեալ դարուն մէջ Անգլիա գաղթեց և աստեղինաց գործարան մը բացաւ. Անդստին 1790էն ի վեր, Պէրինկեան գերդաստանին հարստութիւնն երկու միլիոն անգլ. ոսկի կը հաշուէր, և իրենց հարստութեան արագ և անօրինակ աճումն անցեալ դարուն մէջ աննման յաջողութիւն և բախտաւորութիւն մը կը նկատուէր. Պէրինկեան դրամատունն հիմնեց Ալէքսանտր Պէրինկ, զոր Լոնտոնի միջնաքաղաքին կամ Սիթիին մեծահարուստ վաճառականք կը յորջորջէին Մեծն Ալէքսանդր. Այս Տուն կարեւորագոյն դեր կատարեց այն փոխառութեանց մէջ զորս Ֆրանսա հարկադրեցաւ ընել Վիեննայի Վեհաժողովէն և Նափոլէոն Առաջնոյ անկումէն ետքն (1815), իբրև պահանջեալ պատերազմական ծանր տուգանքը վճարել կարենալու համար. Այս վարկի առաջին մեծ գործողութիւնք Պէրինկեան դրամատան անօրինակ մեծութեան հիմերը դրին. եւ ճշդիւ այս մեծութեան պատճառաւ, իւր անանկութեան մօտ վիճակ՝ տագնապագործ կործանում մը սպառնացաւ Լօնտոնի հրապարակին, ցնցում պատճառելով որոյ նմանն, ինչպէս ընթերցողք տեսան Թայմսի [illegible] հատուածէն, քառորդ դարէ մ'ի վեր Անգլիոյ մէջ չէր պատահած.

* *

Վիեննայի սեղանաւորական թերթ մը կ'ըսէ թէ Պէրինկեան ձախողումն ի սկզբան կարծուածին չափ անակնկալ չէր. Մանր անխոհեմութիւնք գործուած էին. Արծաթի վրայ ամերիկեան օրէնքն և Մաք Քինլիի օրէնքը չէին միակ պատճառ այս տագնապին, զի Պէրինկեան Տունը չափէն աւելի թուղթ հանած էր. 1883էն մինչեւ 1885 աւելի քան 95 միլիոն անգլ. ոսկւոյ փոխանակագիր հանած էր, (երկու միլիառ 375 միլիոն ֆրանքի). Այս թուղթերու մեծագոյն մասն հանած էր Արժանթինի և Ուրուկուէյի Հանրապետութեանց մէջ, և հարաւային Ամերիկայի ուրիշ ո՛չ նուազ անհաստատ Պետութեանց մէջ. Այս երկրաց մէջ ծանր շփոթութիւնք շատ կոտրեցին Պէրինկեան թղթոց յարգն, որ աւելի ևս սաստկացուց իւր վիճակ՝ ստանձնելով Մուրիէթա շահագիտական տան յանձնառութիւններն և կինէս մեծ գարեջրատունն ահագին դրամագլխով մը բաժնի վրայ ընկերութեան վերածելով. Ուրիշ վարկի գործողութիւններ ևս կատարած էր ոչ նուազ դիւրութեամբ և անխոհեմութեամբ.

Բոլոր այս անխոհեմութեանց հետեւանօք, Պէրինկեան դրամատունն իւր գործերը պիտի կարգադրէ (liquidation) և փակուի, որովհետեւ իւր բոլոր գոյքն Անգլիոյ Պանքային և գործակից դրամատանց գրաւ տուած լինելով, որպէս զի անոնք ալ իւր առնելիքները գոհացնեն, իրեն քով կարողութիւն չէ մնացած նոր գործերու ձեռնարկելու. Պէրինկեան Եղբարց անձնական հարստութիւնն ևս մէջ կը խաղայ.

ՏՔԹ. ՔՈԽ ԵՒ ԻՒՐ ԳԻՒՏ

Իտալեան Ֆանֆուլլա լրագիրը կը հրատարակէ համառօտութիւնն նամակի մը զոր Տքթ. Քոխ ուղղած է իտալացի

— 80 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

—Հայր, ըսաւ Օսօռ, գլուխը մեղմիւ կոմսին ուսին վրայ դնելով, քանի որ մայր ունիմ, ինչո՞ւ համար իմ քովս չկենար. Ինչո՞ւ համար չիկահաւերուն մօրը պէս չէ, որ միշտ իր բոյնին մէջ կը մնար.

Այս անգամ կոմսը քիչ մնաց ինքզինքը պիտի կորսնցնէր. Խռոված ձայնով մը պատասխանեց.

—Կը հարցնես թէ ինչո՞ւ մայրդ հոս քու քովդ չկենար. Չեմ կրնար ըսել պատճառը.

—Ինչո՞ւ.

—Որովհետեւ այնպէս բաներ կան զորս չես կրնար հասկնալ, և այնպէս բաներ զորս պէտք չէ որ գիտնաս.

—Ո՞վ գիտէ ինչպէս պիտի սիրէի իմ մայրս.

—Ալ զիս պիտի չսիրէի՞ր.

—Այո՛, այո՛, միշտ, պատասխանեց աղջիկն, իր բազուկներով անոր վզին շուրջը մանեակ մը ձեւացնելով.

—Լա՛ւ, մտիկ ըրէ. մեծ որոշում մը տուի.

—Ի՞նչ.

—Այլ եւս հոս պիտի չմնաս.

Զարմանքէն աչքերը խոշոր խոշոր բացաւ աղջիկը.

—Քանի մը օրէն այս տունը պիտի թողունք, և մօրդ քով պիտի տանիմ զքեզ.

Օսօռ ձեռքերն իրարու զարկաւ, ինչ որ շատ բուռն ուրախութեան նշան մ'էր իրեն համար.

—Եւ անոր հետ պիտի ապրիմ.

—Միշտ.

—Այո, միշտ.

—Դո՞ւն ալ պիտի մնաս իմ քովս.

—Ես երկայն ճամբորդութիւն մը պիտի ընեմ, բայց նորէն պիտի դառնամ.

—Օ՛հ, այո, պիտի դառնաս.

—Արդէն յաճախ քու վրադ լուր պիտի առնեմ.

—Ո՞ւր է մայրս.

—Բարիզ.

—Բարիզ, աշխարհիս մեծագոյն և գեղեցկագոյն քաղաքներէն մին, Ֆրանսայի մայրաքաղաքն. երկու միլիոնի չափ բնակիչ ունի. Ժամանակաւ Լիւթէս կը կոչուէր. Սէն անունով գետ մը անոր մէջէն կ'անցնի. Նշանաւոր շէնքերն են Նօթր-Տամը, Լուվրը, Թիւիլրին, Սէն-Սիւլպիսը, Բանթէօնը, Բալէ Ռուայալը, Բալէ տը Լիւքսանպուրը, Սէնթ-Շափէլը, Պօրսան. Այնպէս չէ՞.

—Ճիշդ այդպէս.

—Կը տեսնե՞ս, յիշողութիւն ունիմ.

—Շատ ուրախ եմ. Եկո՛ւր, նորէն գրկեմ զքեզ.

Օսօռ յանկարծ դարձեալ սկսաւ մտածել.

—Նորէն բան մը կա՞յ հոդ, ըսաւ կոմսը կամաց մը ճակտին դնելով.

—Ալ պիտի հոս չդառնա՞նք, հարցուց աղջիկը.

—Ո՛չ, երբեք.

—Ուրեմն...

—Ի՞նչ.

—Առուիէն պիտի գայ հոս.

Կոմսը տեղէն վեր ցատկեց.

—Երբ նորէն գայ հոս, ըսաւ տրտմօրէն մանկամարդ աղջիկն, ի՞նչ պիտի ըսէ, եթէ զիս հոս չգտնէ. Պիտի լա՞յ.

Թէև շատ ծանր ըլլար իրեն համար այդ բանին վրայ խօսիլ, կոմսն զգաց որ բան մը պէտք էր պատասխանել.

—Սիրելիս, ըսաւ, քու բարեկամդ Առուիէնը հոս պիտի չգայ այլ ևս, որովհետեւ պիտի իմանայ թէ Բարիզ կը գտնուիս մօրդ քովը.

—Ուրեմն, ուրեմն... ըսաւ նա խռովուն և կարծես ջանալով իրեն ըսուած խօսքն հասկնալ.

—Քանի որ հոս պիտի չմնաս, ըսել է որ ոչ թէ հոս՝ այլ ի Բարիզ պիտի տեսնես քու Առուիէն բարեկամդ.

—Ա՛հ, Բարիզ պիտի գա՞յ.

—Այո, բայց վերջը. երբ շատ մը բաներ ուսումնասիրած, սորված ըլլաս եւ գիտնաս.

—Պիտի գայ, պիտի գայ նորէն, ըսաւ Օսօռ ձեռքերն իրարու զարնելով.

Ոտքի ելաւ եւ դէպի դուռը գնաց.

—Ո՞ւր կ'երթաս, հարցուց կոմսը.

—Պարտէզը.

—Ի՞նչ պիտի ընես հոն.

—Ածուին մէջ մնացած մէկ քանի ծաղիկները փրցնել.

—Ինչո՞ւ համար.

—Իմ բզէզներուս և թիթեռնիկներուս դագաղին վրայ դնելու համար.

Հօրը աչքերն արցունքով թրջեցան.

—Խեղճ աղջիկ, ըսաւ ինքնիրեն տրտմութեամբ. Երբ կը մտածեմ որ բան մը չէի տեսներ. Պէտք էր որ Կլէօմը գար հոս որպէս զի աչքերս բացուէին.

Ապա բարձր ձայնով ըսաւ.

—Վերջը պարտէզը կ'երթաս. եկուր քովս նստէ. Ուրիշ բան մըն ալ ունիմ ըսելու.

Օսօռ հնազանդեցաւ.

—Կարծես թէ մոռցար որ քանի մը օրէն մօրդ քով պիտի ըլլաս, ըսաւ կոմսը.

Մանկամարդ աղջիկը գլուխը թօթվեց և ժպտեցաւ.

—Ո՛չ, պատասխանեց, չմոռցայ ինծի ըրած խոստումդ.

—Գո՞հ ես վերջապէս.

Աչքերն երկինք բարձրացուց, մատներուն ծայրը շրթունքին դրաւ և համբոյր մը տուաւ տղու մը ձեւն ըրաւ. [illegible] մէջ անցած օրերուն մէկ յիշատա՞կն էր արդեօք.

—Ի՞նչ է ատ, հարցուց հայրը զարմացած.

—Մայրիկին համբոյր մը կը ղրկեմ, պատասխանեց.

Կոմսը գրեթէ վշտագին տպաւորութիւն մը կրեց, որովհետեւ իր խորին անկեղծութեամբ ամօթ կը զգար իր աղջիկը խաբելէ. Բայց պէտք էր այդպէս ընել. այդ սիրելի էակին երջանկութիւնն, ապագայն ատկից կախեալ էր.

Կարճատեւ լռութենէ մը վերջը, ըսաւ անոր.

—Այսօր քեզ բան մը պիտի իմացնեմ զոր չես գիտեր.

—Ի՞նչ.

—Քեզ երբեք չեմ ըսած թէ ինչպէս կը կոչուիմ.

—Իրա՛ւ.

—Լա՛ւ, ըսաւ վայրկեան մը վարանելէ վերջը, իմ անունս Պարոն Տըլօրմ է.

—Պարոն Տըլօրմ, կրկնեց.

—Բնականաբար, մայրդ կը կոչուի տիկին Տըլօրմ, և դուն, օրիորդ Տըլօրմ ես.

—Օսօռ Տըլօրմ.

—Այո.

—Գոհ եմ, շատ գոհ.

—Ուրիշ բան չունիմ ըսելու առ այժմ, ըսաւ կոմսը. Հիմա կրնաս պարտէզն երթալ.

Աղջիկը սրահէն դուրս ելաւ կրկնելով.

—Գոհ եմ, շատ գոհ.

Կոմսը Պ. Վան Օսէնին քով գնաց, որ սիկառ մը ծխելով ծառուղիներէն միոյն մէջ կը պտըտէր.

—Աղջիկդ շատ ուրախ կ'երևի, ըսաւ հօլանտացին. քովէս անցաւ քիչ մը առաջ. բան մը չըսաւ, բայց երկայն խորհրդաւոր նայուածք մը ուղղեց ինծի.

—Օսօռ հիմայ գիտէ ինչ որ կրնայի իրեն իմացնել մեր ծրագիրներէն. Միայն թէ, իրեն հետ խօսած ատենս, գրեթէ ստիպողաբար, պզտիկ փոփոխութիւն մը ըրի.

—Ի՞նչպէս.

—Տիկին Տըլօրմ Օսօռի հօրեղբօր դուստրը կամ հօրաքոյրը պիտի ըլլայ. անոր մայրը պիտի համարուի. արդէն բոլորովին արժանի է այդ տիտղոսին.

Պ. Վան Օսէն վրդովում ցոյց տուաւ.

—Հը՛մ, հը՛մ, ըրաւ, անկից շատ չախորժեցայ.

—Ինչո՞ւ.

—Որովհետեւ ասոնք վերջը քու գլխուդ նեղութիւններ, փորձանքներ պիտի ըլլան.

—Թերևս. Բայց բոլորովին նեղը մնալով, գրեթէ ակամայ այդ որոշումը տուի.

Եւ իր բարեկամին կատարեալ բացատրութիւն մը տալու համար, կոմսը կրկնեց Օսօռի խօսքերը.

—Ի՛նչ և է, թողունք որ գործերն իրենց ընթացքը շարունակեն, ըսաւ Պ. Վան Օսէն. օրին մէկը պիտի տեսնենք թէ այս ամենուն վերջը ինչ պիտի ըլլայ.

(Շարունակելի)

բժշկի մը։ Կ'ըսէ թէ իր գիւտին գաղտնիքը մարդու չպիտի վաճառէ, այլ հրապարակաւ պիտի հաչակէ, ի փառս տառապեալ մարդկութեան։ Տքթ. Քօխ կ'ըսէ նաեւ թէ հաւանօրէն պիտի ուղեւորի Եւրոպիոյ գլխաւոր մայրաքաղաքներն՝ անձամբ ուսուցանելու համար իր մէթոտ։

— Տքթ. Քօխի յօդուածն Եւրոպեան ամեն լեզուներու թարգմանուեցաւ եւ ամեն երկրի մէջ հրատարակուեցաւ նոյնութեամբ։ Բժիշկներ կը շարունակեն ամեն կողմէ ուղեւորիլ դէպ ի Պերլին՝ ներկայ լինելու մեծանուն վարդապետին ծանուցեալ հրապարակախօսութեան։

— Կ'ըսուի թէ Տքթ. Քօխ ինքն եւ թոքախտային տրամադրութիւն ունենալով, մանաւոր ջերմեռանդութեամբ մը աշխատած է իր գիւտն ի գլուխ հանելու, յորմէ ամենէն առաջ ինք պիտի օգտի եղեր։

ՍԵՐՊ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԸ ԴԻՊՔԸ

Արդէն ծանուցուած է Օճրիտայի գաւառին մէջ Սէթոյան սերպ քահանային սպանումը։ Այս մասին Օսմ. կայս. կառավարութիւնը քննութիւն կատարել կուտայ։ Թէեւ Լ. Հէւէր գրած էր թէ սպանիչն է Առնաուտ մը, որ քահանային դրամը գողնալու համար այս ոճիրը գործած էր, բայց ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, զորս Մտ. Օրէ-Բ-ուի մէջ կը տեսնենք, դժբախտ քահանային վրայ գտնուած են այն 14 նափոլէոն ոսկիները զորս նոյն օրն ստացած էր իր եղբօրմէն, որ գործաւոր է Ռումանիոյ մէջ։ Քահանային սպասաւորն եւս զարնուած էր, և քիչ ատեն մեռաւ։ Ահա՛ այս սպանութեան առթիւ էր որ անցեալ օր գրեցինք թէ սերպ և պուլկար լրագիրք իրարու դէմ կծու վիճաբանութիւն մը կը մղեն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եկեղեցական Համագումար Ժողովոյ կողմէ կարգեալ Յանձնաժողովը երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան։

Ներկայ էին Ամեն. Խրիմեան Սրբազան, Գեր. Խորէն արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ, Գեր. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան, Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալէաթճեան, Գեր. Ներսէս Ծ. վարդապետ Արսլանեան, Արժ. Սահակ Աւագ քահանայ Տ. Սարգսեան և Արժ. Յովհաննէս Աւագ քահանայ Մկրեան։

Յանձնաժողովը վերջին անգամ ընթերցաւ առանձնաշնորհմանց խնդրոյն առթիւ Բ. Դրան կողմէ եկած պաշտօնագրոյն համար պատրաստուած պատասխանագիրն և որոշեց ներկայել Եկեղեցական Համագումար Ժողովոյ, որ ի նիստ պիտի գումարի յառաջիկայ երեքշաբթի օր ի Պատրիարքարան։

Զօրլուէն կը գրեն մեզ թէ Օսմանեան գաւառական վարչութեան որոշմամբ եւ տեղւոյն կառավարութեան կողմէ ուղղեալ հրամանագրի մը համեմատ՝ Զօրլուի Խասքէի ժողովոյն մէջ իբրեւ փոխ ատենապետ ամիս մ'ի վեր կը պաշտօնավարէ Արժ. Տէր Վարդան քահանայ Պաղտատլեան որ ուսեալ և արժանաւոր եկեղեցական մ'է։

Օտար լրագրի մը մէջ հրատարակուած լրագրական վիճակագրութենէ մը կ'երեւի թէ, ամբողջ աշխարհի մէջ հայոց պարբերական թերթերու թիւը կը հասնի 34 ի։ Ամենէն շատ լրագիրք կը հրատարակուին ի Թուրքիա, ապա ի Ռուսաստան և այլ երկիրներ։ Թուրքիոյ մէջ լոյս կը տեսնեն, միշտ ըստ յիշեալ վիճակագրութեան, ընդամենը 19 պարբերական հրատարակութիւնք, որոց 18ը ի Կ. Պոլիս և 1ը ի Իզմիր։ Ռուսաստանի մէջ կը հրատարակուին հայերէն 9 պարբերական թերթեր, որոնց 1ը յէջմիածին, 1ը ի Պետերսպուրկ, և 1ը ի Մոսկուա և 6 հատն ի Թիֆլիզ։ Պոլսոյ մասին այս վիճակագրութեան նշանակած թիւը չափազանցեալ է։]

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

— —

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ

— —

Հրատարակեցաւ 46րդ թերթն որ կը հասնի մինչեւ Pas բառը։

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

1891

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ՏՊԱԳՐ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Գին 40 փարա

Կեդրոնատեղին է Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը. Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր-Խան, միջնայարկ, Թիւ 48, 49, 50։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակները վաւերական չեն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Կարնոյ նահանգին Մէքթուպճի Օսման Զէքի էֆէնտիի։

Ռումէլի Պէյլէրպէյիի աստիճան՝ Սիւլէյմանիյէ գաւառին (Մուսուլ) նորընտիր կառավարիչ Ալի Րիզա էֆէնտիի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Սիրքէճիի մաքսատան տնօրէն Նամըգ պէյի։

Սալիսէի աստիճան՝ Ճէզիրէ գաւառակին (Տիարպէքիր) նախկին գայմագամ Նասրուլլահ պէյի։

— —

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ ընդհանուր սպայակոյտի Դ. Ճիւղին տնօրէն միրլիվա Շաքիր փաշայի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ շոգենաւային Լոյտի ընկերութեան Պոմպայի գործակալ Պ. Եանիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Երուսաղեմայ բժիշկներէն Տոքթ. Նիքոֆոր Մէզրաքիի։

— —

ՏՈՔԹ. ՔՈԽԻ ԳԻՒՏՆ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ բժշկական վարժարանին Կիւլհանէ կոչուած գործնական բժշկութեան ուսուցիչ Տոքթ. Վահէ. Խորասանճեան էֆ., Ներքին հիւանդութեանց ուսուցիչ Միրլիվա Ֆէյզի փաշա, Արտաքին հիւանդութեանց ուսուցիչ գնդապետ Նաիմ պէյ և մորթի հիւանդութեանց ուսուցիչ գերմանացի Պ. Ֆոն Տիւրինկ Պերլին երթան և թոքախտի դարմանման համար Տոքթ. Քոխի գիւտն ուսումնասիրելով, այլաքաղաքիմէջ ի գործ դնեն զայն։

Վերոյիշեալ բժիշկները չորեքշաբթի օր կայս. պալատ հրաւիրուեցան, ուր իրենց հաղորդուեցաւ Վեհ. Սուլթանի սոյն Իրատէն։ Երէկ եւս Բ. Դուռն երթալով ներկայացան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին ու Վսեմ. Խորհրդականին և իրենց հրաժեշտի ողջոյնը մատուցին։

Վսեմ. Տոքթ. Խորասանճեան էֆէնտի, Ֆէյզի փաշա, Նաիմ պէյ և Պ. Ֆոն Տիւրինկ Սպարապետի Դուռնէն ստացան իրենց ճամբու ծախքն եւ երէկ իրիկուն Պերլին ուղեւորեցան Արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

* *

Թուրքիոյ ժողովուրդը երախտագիտութեամբ պիտի լցուի առ Վեհ. Սուլթանն որ Իւր հայրական հոգածութեամբ այսպիսի բարերար տնօրինութիւն մը հրամայած է, Տր. Քոխի գիւտը ներմուծելու համար ի Թուրքիա, որպէս եղաւ բաստէօրեան գիւտին ժամանակ։ Ոչ նուազ գովունակութեան արժանի է Պերլին ղրկուող բժշկական Յանձնաժողովին ընտրութիւնը։ Վսեմ. Տոքթ. Խորասանճեան էֆէնտի, որ կը գտնուի ի գլուխ այդ պատուիրակութեան, մայրաքաղաքիս առաջնակարգ բժիշկներէն է և միանգամայն ուսուցիչ կայս. բժշկական վարժարանին մէջ։ Երեսուն եւ հինգ տարիէ հետէ մեծ ճարտարութեամբ ի գործ դնելով իր բժշկական արուեստն եւրոպական համբաւ մը ստացած է և վերջերս կատարուած է այն պիտի բժշկութիւններ որք Կ. Պոլիս այցելող եւրոպացի հռչակաւոր բրոֆէսէօրներու իսկ հետաքրքրութիւնը շարժած ու հաւանութեան արժանացած են։ Տոքթ. Խորասանճեան էֆ.ի ընտրութիւնը մեծապէս գնահատելի է մանաւանդ այնու զի, Ն. Վսեմութիւն իրեն մասնագիտութիւն ընտրած է կուրծքի և այլ յարակից հիւանդութեանց դարմանումը։ Հետեւաբար իւր բազմաթիւ յաճախորդք յուսալից կ'սպասեն նորա վերադարձին, բժշկական թանկագին նոր գիւտի մը կիրառման ընտելացած։

— —

ՌԷԺԻԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Կայս. հրամանաւ կազմեալ այն յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունի Րէժիի կանոնագրոյն մէջ ինչ ինչ բարեփոխումներ ի գործ դնելով կայս. կառավարութեան համար տարեկան մէկ քանի միլիոն ոսկւոյ հասոյթ մը ապահովել, երէկ եւս կայս. պալատան մէջ ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Վսեմ. Սիւրէյա փաշայի և մինչեւ իրիկուն խորհրդակցութիւններ կատարեց։

— —

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԾՆՆԴԵԱՆ ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ

Երէկ, Իտալիոյ Մարկարիթա Թագուհւոյն ծննդեան տարեդարձն ըլլալով, Կ. Պոլսոյ Նաւահանգստին մէջ գտնուած իտալական շոգենաւք, դեսպանատանց պահակ շոգենաւք ինչպէս նաեւ ի Ղալաթիա և ի Բերա իտալական հպատակաց շէնքերը դրօշակներով զարդարուած էին։

Օսմանեան պահակ շոգենաւն, որ նոյնպէս դրօշակներով զարդարուած էր, միջօրէին թնդանօթի քսան եւ մէկ հարուածներ արձակեց։ Կայս. պալատան ու Բ. Դրան կողմէ յատուկ պաշտօնեայք երէկ իտալական դեսպանատունը գնացին ի շնորհաւորութիւն։

Իտալական դեսպան Պառոն Պլան երէկ գիշեր դեսպանատան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան անգլ. դեսպանը, ֆրանսական ու շուէտական դեսպանատանց գործակատարք և այլք։

— —

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տպագրական Տեսչութեան կողմէ հետեւեալը հրատարակուած է այս առուր Թուրք լրագրաց մէջ։

Եաննայի Մէտրապօլտարանին մէջ քրիստոնէից միջեւ կռիւ մը տեղի ունենալու պահուն, տեղական կառավարութեան կողմէ արգիլուելով որ և է դէպքութեան տեղի չէ տրուած։ Նոյն իսկ Եաննայի և ամբողջ նահանգին մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին։

— Բաղէշի կուսակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ, իմացուելով որ նահանգին Պուլանըք ու Մալազկերտ գաւառակաց մէջտեղը հեծեալ զօրք մը վիրաւորուած է քիւրտերու կողմէ, տեղական կառավարութեան հրամանաւ ոճրագործք ձերբակալման ձեռնարկուած է և թէ ուրիշ դէպք պատահած չէ։

— —

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

Եղեռնադատ ատեանը թէև երէկ երկրորդ անգամ ըլլալով պիտի դատեր ի Պէօյիւքտէրէ ձերբակալեալ Աբրահամ, Մելքոն, ինչպէս նաեւ փախստական Համբարձումն ի բացակայութեան, որոց վրայէն տոմսակներ գտնուած էին իւրաքանչիւրն հինգ ղրուշի և վրան մերկ ըմբիշներ նկարուած, սակայն նախագահ Վասըֆ էֆէնտի դատական ժողովին գնացած ըլլալուն պատճառաւ՝ դատը տեղի չունեցաւ և յետաձգուեցաւ յառաջիկայ երեքշաբթի օրուան։

— —

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Կայս. կառավարութիւնը մերժած էր Պ. Վիժիէի ծրագիրն, որ կը վերաբերէր Պաղա Էսկիէէն ի Տիֆլիս երկաթուղի մը շինելու և ասոր վրայ Պ. Վիժիէ առաջարկած էր այդ գիծն ի հաշիւ կայս. կառավարութեան շինել։ Պ. Վիժիէ նոյնպէս առաջարկած էր Մուտանիայէն ի Պրուսա և անկից Ներսէրը շինուելիք երկաթուղւոյն համար Պ. Նակէլմաքէրսի խնդրած մենաշնորհն իրեն տալ, այս վերջնոյն իւրաքանչիւր քիլօմեդրի համար խնդրած 13,000 ֆրանքի ապահովութեան գումարէն 10,000 ֆր. պակաս պահանջելով։

Արդ, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը քննելով Պ. Վիժիէի այս երկու առաջարկները, թուղթերը մատուցած է Բ. Դրան, որ Ելմտական նախարարութեան յանձնած է Պ. Վիժիէի կողմէ նախապէս վճարելի ապահովութեան գումարին քանակութիւնն որոշելու համար։

— —

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՈՒՆՔ

Ինչպէս յայտնի է, Պոլսոյ քարափանց շինութեան համար Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան ու Միշէլ փաշայի փոխանորդ Պ. Կաանէի միջեւ պայմանագրութիւնը կնքուած և կայս. Իրատէն յանձնուած է այս վերջնոյն։

Կնքեալ պայմանագրոյն համաձայն՝ արտօնատէրը յանձն կ'առնու Սիրքէճիէն մինչեւ Ունքափան և դիմացի կողմէն ալ Թոփխանէէն մինչեւ Ազապքափու քարափ մը շինել։ Արտօնատէրն իրաւունք պիտի ունենայ նաեւ մթերանոցներու ու նաւաշինութեան յատուկ շէնքեր կառուցանելու ինչպէս նաեւ երկու եզերաց միջեւ շոգեշարժ յատներ բանեցնելու։ Մենաշնորհի պայմանաժամն է 85 տարի։

Արտօնատէրը մինչեւ երկու տարի շինութեանց պիտի ձեռնարկէ և տասնը չորս տարուան մէջ պիտի աւարտէ զայնս։

Արտօնատէրը նոյնպէս յանձն առած է պայմանագրոյ թուականէն մինչեւ 18 ամիս օսմանեան անունով ընկերութիւն մը կազմել, որ համակերպի այդ կարգի ընկերութեանց վերաբերեալ պետական օրէնքներուն։

Միշէլ փաշա 500,000 ֆրանք յանձնած է իբրեւ ապահովութեան գումար, որ իրեն ետ պիտի տրուի երբ բոլոր շինութիւնք և գործողութիւնք վերջնապէս ընդունուին։

* *

Պ. Կաանէ թէեւ երէկ իրիկուն Բարիզ պիտի ուղեւորէր, սակայն կայս. պալատէն եղած զեկոյցի մը վրայ՝ իր ուղեւորութիւնը մէկ քանի օրուան համար յետաձգած է։

— —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ժանտախտին նկատմամբ երէկ հեռագրական ո՛ր և է տեղեկութիւն չէ հասած Հալէպի ու Սուրիոյ նահանգներէն։ Միայն Մէրսինի առողջապահական բժիշկն հեռագրած է թէ Մէրսինի մէջ ժանտախտէ բռնուող մարդը մեռած է։

— —

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բերայի թաղապետութեան նախագահ Մահիր պէյ, ընկերակցութեամբ Բերայի առողջապահական յանձնաժողովոյ անդամ Տր. Մոլոքատէսի, նախընթաց առաւօտ Ղալաթիոյ կանանց հիւանդանոցը այցելեց, որ թաղապետութեան իրաւասութեան տակ կը գտնուի։ Ն. Վսեմութիւն մանրամասնաբար աչքէ անցուց հիւանդանոցի բոլոր յարկերն ու սրահները, մինչեւ իսկ խոհանոցը, վասն զի կ'ուզէր անձամբ քննել հիւանդաց տրուած կերակրոց չափն ու տեսակը, որոց մասին գանգատներ եղած էին։ Մահիր պէյ մանաւոր ուշադրութիւն կը նուիրէ այդ մարդասիրական հաստատութեան և տրամադիր է պէտք եղած օժանդակութիւնն ընծայել Բերայի բժշկական յանձնաժողովին՝ յիշեալ հիւանդանոցը յաւագոյն վիճակի մը մէջ դնելու համար։

— —

ՏՈՔԹ. ՆԷՄԸԹԻ

Կոկորդի, քթի և ականջի հիւանդութեանց մասնագէտ հունգարացի Տոքթ. Նէմըթի մի քանի օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի։ Այս նշանաւոր մասնագէտ քանի մը տարի է որ ձմեռները մի քանի ամիս աստ կը մնայ և իր մասնագիտութիւնն ի գործ կը դնէ։ Տր. Նէմըթի իր բնակութիւնն հաստատած է ի Բերա, Կլավանի փողոց, թիւ 7։

— —

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ

Առողջապահական վարչութեան կողմէ պատրաստեալ վիճակագրէ մը կ'երեւի թէ վերջին հոկտեմբեր ամսոյ միջոցին Կ. Պոլսոյ մէջ մեռնողներու թիւը կը հասնի 764 ի, որոց 376 ը այր և 388 ը կին։ 1889 տարւոյ մի և նոյն ամսոյ մէջ մեռած էին 915 հոգի, որով այս տարի 19.76 առ 100 նուազում մը կը նշմարուի։ Սակայն դիտելի է որ 1889 ի հոկտեմբերի մէջ ծաղկախտի մահ չէր պատահած, մինչ ներկայ տարւոյ միեւնոյն ամսոյ միջոցին [illegible] հոգի մեռած են ծաղկախտէ։ Այս կէտ մայրաքաղաքիս առողջապահական խնամութեանց լուրջ ուշադրութեան արժանի է։

— —

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիոյ Պօրսային մէջ քանի մը օրէ ի վեր տիրող գնոց անկումը երէկ [illegible] աւելի զգալի եղաւ։ Օսմ. գօնսօլիտէն մինչեւ 18 ղրշ. 38 փր. ինկաւ, Թահվիլաթը Օսմանիյէն 76 ղրշ. 25 փարայի, Րումէլիի երկաթուղին 73 5/8 ֆր.ի։ Իրիկուան կողմ, գները բարձրացում մը ունեցան եւ այսօր գրեթէ նոյն վիճակին մէջ կը գտնուին, ինչպէս կ'երեւի մեր Սակարանի ցուցակէն։

Առողջապահական վարչութեան եկած տեղեկութեանց համաձայն, Կարսի մէջ պաճարախտ երեւան ելած է։

— Շիրքէթի 37 թիւ շոգենաւն, որ չորեքշաբթի իրիկուն մեքենայի խանգարում մը ունեցած էր Օրթաքէօյի առջեւ, երէկ եւս Պէյլէրպէյի առջեւ մեքենայի խանգարում մը ունեցաւ։ 38 թիւ շոգենաւն որ նոյն պահուն անկից կ'անցնէր 37 թիւին ուղեւորներն առաւ։

— Պէօյիւքտէրէի մէջ ծաղկի հիւանդութիւնն այս օրերս սաստկացած է. Նոյեմբեր 6էն ի վեր 5 մահեր պատահած են այդ հիւանդութենէն։

— Կէլիպօլուէն եկած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նախընթաց օր առատ ձիւն տեղացեր է և թէ սաստիկ ցուրտ կընէ։

— Նախընթաց օր Ոսկեղջիւրի 7 թիւ շոգենաւը Տէփթէրտարէն Էյուպ գնացած պահուն, հովին սաստկութենէն ղեկը չկրցաւ դարձնել, որով Ֆէսխանէի առջեւ տիղմի մէջ խրեցաւ։ Թիւ 8 շոգենաւն որ 7 թիւին կը հետեւէր, բաւական աշխատեցաւ զայն ազատելու, սակայն այն եւս խրեցաւ։ Յետոյ 2 թիւ շոգենաւն եկաւ և 8 թիւը ազատեց։ Երկուքն ի միասին 7 թիւն ազատելու աշխատեցան, բայց չյաջողեցան։ Ուղեւորք նաւակներով ցամաք փոխադրուեցան և այդ շոգենաւ տակաւին խրած կը մնայ։

— Նախընթաց օր Օրթագիւղի մէջ կատղած շուն մը երկու հայու տղաքներ և Թուրք աղջիկ մը խածաւ, որք անմիջապէս բժշկական վարժարանը փոխադրուեցան։ Շունն սպաննուեցաւ։

— Ձեռնհաս իշխանութիւնը ձեռնարկած է բարեկարգել Մաքրիգիւղի կտաւի զինուորական գործարանը։ Անգլիայէն հմուտ մասնագէտ մը պիտի բերուի այդ գործարանին համար, նոյնպէս նոր դրութեամբ վեց հատ պողպատէ կաթսաներ բերել պիտի տրուին։ Այդ կաթսաներ մինչև 10 շաբաթ պիտի յանձնուին, 1345 ոսկւոյ փոխարէն։

— Ա. Զօրաբաժնի Բ. կիսաբաժնին հրամանատար Ահմէտ Աֆիֆ փաշա զեր. նախագահ անուանուած է Սպարապետի Դրան ընդհանուր պիտոյից վարչութեան։

— Արև. երկաթուղեաց շահագործման տնօրէն Պ. Կրօսհօյձ, որ Վիէննա գնացած էր երկաթուղեաց պատուիրակներու ժողովին ներկայ գտնուելու, մայրաքաղաքս դարձաւ։

— Վերջին հոկտեմբեր ամսոյ մէջ օսմ. ծխախոտի Րէժիի հասոյթք 156,000 ոսկի եղած են։

— Թուրք լրագիրք կ'ըսեն թէ նախընթաց գիշերուան Թէփէ Պաշիի հրդեհն, որ դեղարանէ մը սկսած էր, դիտմամբ ձգուած էր։ Հրդեհի սկսած պահուն ոստիկանութեան պաշտօնեայ մը դեղարան մտնելով, քարիւղով թաթախեալ փայտի կտորներ և այլ դիւրավառ նիւթեր նշմարեր է և թէև բաւական աշխատեր է մարելու սակայն չէ յաջողեր։ Դեղարանի տէրը Տիմիթրի ձերբակալուելով, կալանաւ Սէրայ տարուած է։ Կ'ըսուի թէ Տիմիթրի հինգ տարի առաջ եւս ի Ղալաթիա Այնալը Չարշըսին մօտ ունեցած իր դեղարանն ապահովագրելով այրած էր։

— Ռումանական Էլէքթրա շոգենաւն, որ Կ. Պոլիս պիտի գար նորոգուելու համար և տակաւին եկած չըլլալով ընկըղմած կարծուած էր, Քէօսթէնճէի նաւահանգիստը կը գտնուի եղեր և 4—5 օրէն պիտի գայ։

— Նախընթաց գիշերուան փոթորիկի և յորդահոս անձրեւի պահուն Չէրքէզքէօյի մէջ տուն մը փլեր է և բանջարեղինաց պարտէզները ողողուեր են։

— Պարսկական կառավարութիւնն Առիւծ և Արեգական պատուանշանի երրորդ աստիճանը նուիրած է Տրապիզոնի պելճիական հիւպատոս և շոգենաւային Լոյտի ընկերութեան տեղւոյն գործակալ Պ. Սամսի։

— Անգլ. դեսպանատան քարտուղար Պ. Հարտինկ իր տիկնոջ հետ երէկ Սոֆիա ուղեւորեցաւ տեղւոյն անգլ. գործակալութիւնը վարելու համար ի բացակայութեան Պ. Օ'Քօնօրի որ արձակուրդ ստացած է։

— Ռուսական դեսպանի որդին Պ. Իվան Նէլիտօվ որ գահաժառանգ մեծ-դուքսին հետեւող նաւախումբէն Վլատիմիր-Մոնոմախի մէջ կը գտնուի իբր ծովային սպայ, արձակուրդ ստացած է մայրաքաղաքս գալով իր ծնողքը տեսնելու համար։ Պ. Իվան Նէլիտօվ այսօր Կ. Պոլիս կը ժամնէ Լոյտի շոգենաւով։

— Բ. Դուռը վաւերացուցած է Պասրայի պարսկական հիւպատոս Ֆէրճուլլահ Խանի պաշտօնը։

— Երեք չորս շաբաթ առաջ ի Խասգիւղ բնակեալ Վանեցի Սիւսի անուն կին մը, որ իր տան ճերմակեղէնները չուանին վրայ փռած ատեն, բերանն դրած գնդասեղներէն մին կուլ տուած էր, անցեալ գիշեր յանկարծ փսխեց. գնդասեղն ելնելով, կինն հանգստացաւ։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Ֆրանսական խումբն վաղը գիշեր արտասովոր ներկայացում մը պիտի տայ մասնակցութեամբ Բարիզի առաջնակարգ արուեստագէտներէն փ. թ. Պ. Ժան Կաանիէի. Ներկայացուելիք խաղն է

ԼԸ ԹՐՈՒՎԷՐ LE TROUVÈRE

որուն դերը պիտի կատարէ Պ. Կաանիէ։

ԱԶԴ

Երկար տարիներ մայրաքաղաքս և գաւառներն ուսուցչական պաշտօն վարած և պատուաւորապէս վկայեալ անձ մը պատրաստ է Հայ. և Փրանսերէն լեզուաց ուսուցչութիւնն ստանձնել ի մայրաքաղաքիս կամ գաւառներէն միոյն մէջ, գոհացուցիչ պայմաններով։

Պէտք ունեցողները կրնան Արեւելքի խմբագրատունէն տեղեկութիւն ստանալ։

ՀԵՌԱԳԻՐ ԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ Ի ԼՈՆՏՈՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 20 Նոյմ. — Պէրինկեան եղբարց օգնելու համար ձեռնարկուած գործողութիւնը կատարեալ կը համարուի, ըստ որում երաշխաւորութեան գումարը 15 միլիոն անգլ. ոսկիէ աւելի է։ Այս մասին յօրինեալ պաշտօնագիրը կը յայտարարէ թէ երաշխաւորք պիտի հատուցանեն Անգլիոյ Պանքային առնելիքն, որ կը վճարէ Պէրինկ եղբարց ստորագրած թուղթերն, եթէ այս պատճառաւ վնաս մ'ընէ Անգլիոյ Պանքան։ Պէրինկեան դրամատան գործոց և հաշուոց կարգադրութիւնն երեք տարիէն աւելի չպիտի տեւէ։

Պ. ՓԱՍԹԷՕՌ ԱՌ ՏՔԹ. ՔՈԽ

ՓԱՐԻԶ, 20. — Պ. Փասթէօռ հեռագիր մը ղրկեց Տքթ. Քոխի՝ իր գիւտին համար շնորհաւորելով զնա։

ՓԱՐԻԶ, 20 — Երեսփ. ժողովոյ զինուորական յանձնաժողովն ընդունեց օրինագիծ մը, որ ամրացեալ քաղաքներու բնակչաց պատերազմի ժամանակ պաշար հասցնելու գործը կ'ապահովէ, նաև ուրիշ օրինագիծ մը որ կ'ապահովէ ի զէն կոչուած զինուորաց աղքատիկ ընտանիքներուն նպաստ յատկացնելու գործը։

ՏԸՊԼԻՆ, 20. — Պ. Տիլլըն և Պ. Օ'Պրիէն ի բացակայութեան և այլ տասն Իռլանտացիք ի ներկայութեան դատապարտեցան վեցամսեայ բանտարկութեան։

ՊԷԼՖՈՐ (ՖՐԱՆՍԱ) 20. — Ալպեան զօրաց նախկին սպայ մը ձերբակալեցաւ։ Կ'ըսուի թէ լրտեսութիւն ըրած ըլլալը խոստովաներ է։

ԼՈՆՏՈՆ, 20. — Տիկին Բոգվէրի մեռաւ։

ԼԱ ՀԷ, 20. — Այսօր, Հոլանտայի թագուհին որ խնամակալ անուանեցաւ, հանդիսապէս երդում ըրաւ Խորհրդարանի միացեալ ժողովոյ և այլ պաշտօնական մարմնոց առջեւ, որք յարտասովոր նիստ հրաւիրուած էին։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 9 Նոյմ.

Օսմանեան Քոնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միջ. Դ. Սէրի	19 7
Առաւօտեան բացուեցաւ	19 10
[illegible]	19 9 1/2
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	77 10
» » ժամ 5ին	77 15

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷՔՆԵՐ

Թրքական փոխառութիւն	Ա. Սէրի	39 3/4
»	Բ. »	21 3/4
»	Գ. »	19 10

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻՔ

Սոսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 34
Կրետի ժէնէրալ	Օսմ. »	9 18
[illegible]	» »	6 26
Ասս. [illegible]	» »	4 32
Թիւնել	» »	535
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	75 1/2
[illegible] Լոնտոնի	Գ. Կ.	145

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՔ

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 30
Անգլիական ոսկի	»	109 30
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	106 35
Իմբէրիալ	»	91 10
Ֆլորին	»	51 12
[illegible] թղթադրամ	»	7 73
Մէճ. արծաթ. (տասը)	»	107 29
Կէսնոց	»	102 30
Չէյրէկնոց	»	102 20
Մէթալիք	»	100
[illegible]	»	13

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 20 Նոյեմբեր, ժամ 4 վայր. — երեկոյ	
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 62 1/2
» » 4 1/2 %	104 45
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	17 82 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	75 37 1/2
» Րէժիի բաժնեթուղթք	308 75
Պանք Օթօման	607 50
Կրետի Լիոնէ	788 75
Իտալական Ռանթ 5 %	93
Հելլենական 5 %	457 50
[illegible] (1890)	— —
Եգիպտական միացեալ	481 25
[illegible]	—
[illegible]	445
Սուէզի ջրանցք	2371 25
[illegible]	73 1/2
Ռիօ Թինթօ	—
Մէքսիքան	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 37
Լոնտոն, 20 Նոյմ. ժամ 5 վայր. — երեկոյ	
Անգլ. քոնսօլիտէ	94 43
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 87
» » » Ա	39 3/4
» » » Բ	21 3/4
» » » Գ	17 5/8
Փոխառութիւն 1877	99 1/2
Պանք Օթօման	13 75
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէյէ)	94
» առանձ. (բրիվիլէժիէ, նոր...	89 3/4
Ռիօ Թինթօ	22 3/4
[illegible]	108
Հելլենական 5 %	87 3/4
Մոնոփոլ »	70 1/2
[illegible] 1889	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 652
Վիեննա, 20 Նոյմ. ժամ — վայր. —	
Օսմանեան երկաթուղի	34 80
» Րէժիի բաժնեթուղթք	133 25
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	116 20
Պերլին, 20 Նոյմ. ժամ — վայր. —	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 10
Ռուսաց թղթադրամ	—
Օսմանեան երկաթուղի	76 70
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	—

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 20 Նոյմ. ժ. — վ. — երեկոյ	
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 67 1/2
Օսմանեան քոնսօլիտէ Դ.	17 85
Օսմանեան երկաթուղի	75 37 1/2

ԳՐԻԳՈՐ ԱՃԷՄԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ հաստատուած է ի Ղալաթիա Մեծ Խալիլ փաշա խան թիւ 14 հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ. Պօյաճեանի գրասենեակն. կ'ստանձնէ ամեն տեսակ դատերու փոխանորդութիւն և կը խմբագրէ դատական և առեւտրական գործոց վերաբերեալ գրութիւնք։

* *

Հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ. Պ. Պօյաճեանի ժառանգորդք պատիւ ունին զեկուցանել հանգուցելոյն պատուարժան յաճախորդաց, թէ նորա գրասենեակին գործերն յանձնուած են առ Գրիգոր էֆ. Աճէմեան, ձեռնհաս եւ պարկեշտ փաստաբանն, որ ստանձնած է շարունակել անոնց հոգատարութիւնն ի գոհացումն յանձնարարողաց։

191 7—13

ԱԶԴ

Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ դպրաց սեփհականեալ վագըֆներէն հետեւեալները մահլուլ եղած ըլլալուն ըստ օրինի աճուրդ հանուած են. ծախու առնելու փափաքողք առաւօտները ժամը 3ին Սամաթիոյ ի Նունեան վարժարան ընկերութեան ատենակը բարձրահաճին դիմել։

Ա. Թօփքափու Պայազիտ Աղա փողոց թիւ 5 մէկ փայտաշէն ամբողջ տուն մը, և Ներքին եղող թիւ 7 մէկ գինետան ամբողջ միւլքը կը վաճառուի։

Բ. Սամաթիոյ Աբտի Չէլէպի փողոց ոսկերչի մինեատիկ խաչատուր աղայի կին տիկին Մաքրուհիի մէկ քարուկիր տունն, իւր մահուանէ յետոյ երեք զաւակացը ժառանգ մնալով, որոց մին անզաւակ մեռած ըլլալուն առթիւ յիշեալ տան երեք բաժնին մէկ բաժինը կը վաճառուի։

Յիշեալ վաճառմունք թուականէս վաթսուն և մէկ օր միջոցի մէջ պիտի լրանան։ 11—15

18 Հոկտ. 90 186

ԱԶԴ. Կեսարիոյ Ս. Կարապետի վանս ժառանգաւորաց վարժարանին քաջ տաճկագէտ դասատուի մը պէտք կայ, ուսումնական խորհրդոյ կողմէ վկայեալ։ Գոհացուցիչ ամսական և պայմաններ։

Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։

ԱՌԱՍՊԵԼ ՔՐԻՍՆԱՅԻ

ԱՌ ՄԻՆԱՍ ԷՖ. ՉԱԼԵԱՆ

Վերջապէս բաւ է, ըսաւ մի օր մեղամաղձիկ և խորհրդաւոր բանաստեղծ գերագէտ իմաստասէր մի, հին երկերով և դէպքերով գրաղինք. Պառնասէն և Ողիմպոսէն, Մուսայէն, Հոմերոսէն, և Վիրգիլիոսէն, Թուկիտիդէսէն, Բաննոփոնէն և Տիտոս Լիվիոսէն, Շէքսպիրէն, Կէօթէէն, Լամարթինէն և Հիւկոյէն ներշնչուինք, գէթ մի անգամ մեր աչք դարձունենք յարեւելս կոյս, Հիմալայայի լերանց ստորոտըն, Գանգէսի և Ինդոսի եզրը, ուր հողն և ջուրը, ծործորն և ծմակ, լեառն և բլուր, հովիտն և դաշտ երկնագեղ հրապոյր ունին, ուր գեղազմայլ և բիւրեղմայ է բնութիւն, և նորա երեւոյթ վե՛հ և փառաւո՛ր, որ միտքն և հոգին կը բարձրացնէ, նորա նախամաստուեր անտառաց մէջ կերկրպագէ մանկանցուն, Անդ, մէն մի քայլդ քշտակ մը կարթննայ ի քեզ Վետայէն, Ռամայանայէն ևլն, անդ, մէն մի ակնարկիդ բանաստեղծական, վիպական, կրօնական և իմաստասիրական տեսիլ մը կը պատկերանայ, տեսիլ՝ զո՛ր դուն ուրեք կը տեսնես ի Հելլադա՝ այդ ափ մը հողին մէջ և այլուր. Միթէ օր մը փայլակնացայտ Արամազդ և նորա ստորակարգեալ ողիմպիական դիք ի բարձանց Ողիմպոսի չպիտի՞ գահավիժին և խոնարհին Պրահմայի, Պրահմայի, Վիշնուի, Սիվայի և Ագնիի առջեւ.

Հոմերոսի դիք և դիւցազունք տեղի չպիտի՞ տան Հնդիկ դից և դիւցազանց առջեւ, համայն քաղաքակրթեան Եւրոպա չպիտի՞ հետազօտէ Հնդկաստանի մէն մի խորշն, ուր փառայեղ դարաւոր հնութիւն մի կը ննջէ, իւր ծոց պահելով կրօնական և իմաստասիրական թագուն գանձեր. Վարկպարազի իմն եթէ պրպտես հնդկաց նուիրական գրականութիւնն, պիտի գտնես ամբաւ՝ Հնդկաստանի երկրին նման անհուն քշտակներ, քշտակարաններ, գրական և բանաստեղծական գոհարներ, որք իրենց գեղայօրինութեամբ (Eurythmie) հելլենական նրբին և գողտր ճաշակը կը զարթուցանեն ի քեզ. Վետա՝ որ բառք իսկ նշանակուոր են և նկարուն, նկարագրական վսե՛մ բանաստեղծութիւն մըն է. Որպիսի՜ փայլ, որպիսի՜ գոյն, որպիսի՜ կենդանութիւն կը տիրէ անդ, գրական անհամեմատ արժէք ունին, որպէս կ՚ըսէ Էմիլ — Պուռնուֆ.

Այդ տողերն՝ դեռ մինչեւ ցարդ՝ աշխարհիս ոսկեջնարի մը քաղցրօրօր և յանկուցիչ թրթռուն՝ լսելի կը լինին յունկնիս. Ուստի, այդ թրթռման ներքեւ՝ հնդիկ կրօնական և իմաստասիրական ժողովրդեան փ-ը-ն առակաց հատակոտորներն հաւաքելով կը նուիրեմ առ ձեզ, ձեզ, որ այնչա՜փ գեղեցիկ յօրինմամբ և իմաստասիրական խորհրդածութեամբ գրեցիք Ցեռեւ-ըՐ-ւ-Րեւ ---- վերայ, որ աղբիւրն է ի Հնդկաստան և նորա մեծ քարոզիչն՝ Պ---- Վիշնուի Թ. Մարմնանալը.

ԲՐԻՍՆԱ ԿԱՄ ՔՐԻՍԹՆԱ

Հնդկաց Երրորդութեան (Trimourti) անձինք են Պրահմա, Վիշնու և Սիվա (1). Այս Երրորդութեան Բ. անձն՝ Վիշնու կը միջամտէ միշտ աշխարհի գործոց՝ մարմին առնլով (avatâra), մինչ բարեպաշտ մարդկութիւնն ի վտանգի է և համագոյից արարածոց տանջանք կ՚սպառնան. Վիշնուի մարմնանալն 25, 24, 22 են թուով, որոց գլխաւորներն 10 են.

Ա. մարմնանալն էր ի կերպարանս ձկան, Մ----, ազատելու համար զՎետայս դից թշնամի Շ---- ձեռքէն, որ մտաբերած էր զայնս ծովը նետել. Բ. մարմնանալն՝ ի կերպարանս կրիայի, Բ----, ի Մատուրա լեառն. Գ. մարմնանալն՝ ի կերպարանս Վարազի, սպանելու զՏիտաններն Հէր----, որ կը լլկէր զերկիրն և կ՚սպառնայր ընկղմանս հոսել. Դ. մարմնանալն՝ ի կերպարանս մարդ առիւծու, Հ---- Սէ---, ազատելու զաշխարհ Հէր------ բռնութիւններէն. Ե. մարմնանալն՝ ի կերպարանս գաճաճի, Վ----. Զ. մարմնանալն՝ ի Բ--------, պատժելու զչաթիրայս որ Պրահմանաց դէմ նշկահած էին. Է. մարմնանալն՝ ի Ռ----, Ը. մարմնանալն՝ ի Բ----, Թ. մարմնանալն՝ ի Պ---- և Ժ. մարմնանալն՝ ի կերպարանս սպիտակ ձիու, Ք----, նորոգելու զաշխարհ.

Վիշնուի այս տասն ------ներուն նշանաւորներն երկուք են միայն, Ռամա և Քրիսնա, որոց աւանդավէպք (legende) ժողովրդականացած են ի Հնդիկս, Ռամա՝ ի Ռ------ և Քրիսնա՝ ի Պ--------.

Ի Ռամայանա կը պատմուի թէ որպէս Վիշնու մարմնացաւ ի Ռամա, որդին Ա---- Տ----, թէ որպէս հալածեցաւ իւր մօրուներէն, թէ որպէս իւր Լ---- եղբօր և իւր Սէ-- կնոջ հետ փախաւ, թէ որպէս Սիթա աղանեցաւ Լանքայի (Սէյլան) թագաւորին ձեռքէն և թէ հուսկ ապա որպէս փրկուեցաւ.

Իսկ ի Պհակավաթարուրանա՝ Քրիսնայի ծնունդն ևն ևն, նորա մայրն էր Տ------.

Գեղեցիկն Տրվանակու՝ դեռ այն ինչ ծնած՝ լուրջ կերպարանք մ՚ունէր և գեղցես կ՚գգայր թէ՝ չուրջը հիացօղք կան իւր վերայ. Տրվանակուս կը սիրէր առանձնանալ և խորասուզուիլ զՊրահմայէ խորհելոյն մէջ.

Երբ Տրվանակու կը լողանայր Գանգէսի ջրոց մէջ ընդ այլ կանայս, հրակայ թռչուն մի նոյնցաւ ի բարձանց և ամփոփէն եկաւ առ Տրվանակու և դրաւ նորա գլուխը կապոյտ աննեարէ (lotus) թագ մը. Ներկայք հիանալով բաւին թէ՝ այդ կոյսն նախասահմանեալ էր մեծ գործոց համար.

Տրվանակու՝ թէեւ յերկրի վերայ կ՚ապրէր՝ բայց աչկունքն անդադար յերկինս կոյս բեւեռեալ էին. Տրվանակու ամուսնացաւ Մաթուրայի հետ եւ կ՚սպասէր միշտ Վիշնուի փարձատրութեան. Քրիսնայի ծնունդը հրաշիւք յայտնուեցաւ նորա Քանսա հօրեղբօր, որ արգիլեց զՏրվանակու բանտի մէջ. Բանտին մէջ յարժամ կ՚աղօթէր Տրվանակու՝ երկնային հեշտաւէտ ներդաշնակ գեղգեղանք մի լսելի եղաւ, բանտն նախմաստուեր լուսաւորեցաւ և Վիշնու երեւցաւ ասուուածեղէն պայծառակերպութեամբ. Տրվանակու լըցաւ հոգւով Վիշնուի.

Մինչ յերկունս ըմբռնեալ էր Տրվանակու՝ հողմ փլուց բանտին պատերուն մի մասն, կոյսն և նորածին մանուկն Վիշնուի հրեշտակին ձեռօք ազատեցան. Այս նորածին մանուկն կոչեցաւ Քր---- կամ Քր---- (Օծեալ).

Քրիսնայի մանկութիւն առ հովիւս անցաւ, հեռի իւր հօրեղբօր սահմաններէն. Ապա դարձաւ ի Մաթուրա և զիւր հայրն ազատ հանեց փոխանակ իւր հօրեղբօր. Գնաց Քրիսնա Ինտրա-յի դրախտն և Բ------ նուիրական ծառն բերաւ յերկիր. բայց հուսկ ապա որսորդէ մը սպանաւ.

Մինչդեռ Քրիսնա վեշտասանամեայ էր, թողուց զիւր մայր և զծնօղս եւ ելաւ ի քարոզութիւն.

Ժողովուրդը կը խռնէր զնովաւ, կը լսէր նորա հոգեշունչ քարոզութիւններն և իբրեւ զԱստուած կը պաշտէր. Թագաւորք և իշխանք հակառակեցան նմա.

Եւ մինչդեռ Քրիսնա կը շրջէր Մաթուրայի սահմանները հանդերձ իւր աշակերտօք, ժողովուրդը խանդավառ հաւաքեցաւ և աղաչեց զնա որ քարոզէ. Ցանժամ Քրիսնա աղքատ ձրկնորսին առակն ըսաւ և այնու ցցուց բարեաց հետեւանքն.

Առակ Քրիսնայի

1. Երբ մեռնիմք, մեր հարստութիւնք ի տան կը մնան, մեր ծնողք եւ բարեկամք մինչեւ խարոյկը կընկերանան, բայց մեր առաքինութիւնք եւ մոլութիւնք միայն կենաց մէջ անբաժան ընկեր են մեզ.

2. Նա է մեր հայրն որ զմեզ կը կերակրէ, նա է մեր եղբայրն որ մեզ կ՚օգնէ, նա է մեր բարեկամն որ հաւատք եւ վստահութիւն ունի ի մեզ, նոքա են մեր ծնօղք որոց զգացմունք նման են մերայնոց.

3. Ճշմարիտ հոգին կը ճանչուի ի վիշտս, ի տառապանս եւ ի ձախողութեան.

4. Իմաստունը գիտէ խօսիլ եւ լռել ի հարկին.

5. Իմաստունը չայլայլիր և՛ յաջողութեան և՛ ձախողութեան մէջ. ոչ առաջնոյն մէջ կը հպարտանայ եւ ոչ երկրորդին մէջ գլխիկոր կը լինի.

6. Ամէն չարեաց, ամէն վշտաց եւ ամէն տառապանաց ճշմարիտ դարմանն է առաքինութիւնն.

7. Բ---- է մարդկան ստորինն, բայց նա՝ որ կարհամարհէ զիւր ընկերն՝ է առաւել ստորին քան զբարիս.

8. Արեւն ցերեկի լոյսն է, լուսինն՝ գիշերի, իսկ առաքինի զաւակունք՝ լոյս ընտանեաց.

9. Զարք կաւ կը սիրեն, որպէս ճանճք՝ հինցած վէրքն. պարկեշտը պէտք է հեռանալ անոր՝ երբ մաճաբեր նեաէ մը.

10. Առաքինին կը նմանի վիթխարի թանձրախիտ ծառի մը որ՝ թէեւ արեւուն կիզիչ ճառագայթից ենթարկեալ՝ բայց զայլս իւր հովանոյն ներքեւ պատսպարելով՝ զովութիւն կուտայ նոցա.

11. Մի հաւատայք հեղեղատի մը, անասնոց ճանկին և եղջեր և ոչ մեծատանց խոստման.

12. Քաջասիրտն ի վտանգս և կինն ի թշուառութեան կը ճանչուի.

13. Մեր հայրը պէտք է լինի ճշմարտութիւն, մեր մայրըն՝ արդարութիւն, մեր կինն՝ կարեկցութիւն, մեր զաւակունք՝ գթութիւն, մեր բարեկամք՝ ակնածութիւն. ազգականութեան այս կապերն զմեզ ի կեանս պիտի պաշտպանեն և պիտի ցուցունեն մեզ ուղիղ ճանապարհն.

14. Աշխարհային բարիք նման են ալեաց որք կը ծնանին ջուրց վերայ. — երիտասարդութիւնն իբրեւ ստուեր կանցնի, հարստութիւնն զերթ ամպ կը ցրուի, առաքինութիւնը կը մնայ միայն.

15. Ամբարտաւանութիւն. ագահութիւն, անգթութիւն, բարկութիւն և ձանձրոյթ են ախտք որք ըզմարդ կը յարդարեն չարաբաստիկս, մինչ յարատեւութիւն, հպատակութիւն, բարիս հասուցանել չարեաց փոխարէն, «իրել զընկերն, բարեխառնութիւն ի բարս և ի վարս, ուղղամտութիւն, սրբութիւն, սանձ դնել ըզգայմանց, ամուսնական հաւատարմութիւն, բարութիւն և ուսումն Ս. գրոց զմարդ առնեն պարկեշտ և արժանաւորք.

16. Զափազանց բարկութիւն և կուտակեալ հարստութիւն՝ ագահ կամ անագահ՝ դժբաղդ հետեւանք կունենան.

17. Գիտութիւնն է առողջութիւն մարմնոյ, իսկ առաքինութիւնն՝ հոգւոյ.

18. Խոկմունք են անուշ մտաց.

19. Թռչունք չեն երբեք հանգչիլ անպտուղ ծառի մը վերայ, վայրի գազանք կը լքանեն անտառն որ չունի այլ եւս հովանի, որդունք կը թողուն տունկըն որ չունի այլ եւս ծաղիկ, ազրուկք կ՚ենեն յանմ ազբերէ, երբ կը ցամաքի ... թեթեւամիտ կանայք կը թողուն իրենց ծեր կամ թշուառ այրն, ծառայք կը մեկնին այն տունէն, որ տէրն չուառ եւ եղկելի վիճակի դատապարտուած է, որովհետեւ շահամոլութիւն ամէն ինչ կը փոփոխէ.

20. Ծովը գիտէ միայն ծովու խորութիւնը. միջոցը գիտէ միայն միջոցին տարածութիւնը, Աստուած միայն կը ճանաչէ զԱստուած.

21. Ոչ ոք ի ձէնջ պարծեսցի՝ թէ վերահասու եղած է նրազի մի և կնոջ հոգւոյն.

22. Լաւ է նստել քան կանգնել, ննջել քան նստել, մեռնել քան ննջել.

23. Ոսկին կը փորձուի երբ քարին հետ շփուի, եզան զօրութիւնը՝ երբ լծուի կառքին, մարդկան բնութիւն՝ իւր գործերէն և խօսքէն, բայց միթէ կանոն մի կա՞յ որոց իմանալ կնոջ խորհուրդն.

24. Համեստ եւ բարի կինն է գանձ անգին եւ մարդկան հոգին ի գեղեցիկ, չնորհալի եւ կատարեալ կերպարանս.

25. Վատանչան կինն է չարեաց մեծագոյնն, որ կը սրբապղծէ ընտանիքը.

26. Զգուշացի՛ր խօսելէ ընկերիդ կնոջ վերայ, զի կնոջ մը համբաւն նըման է կաթի՝ զոր հողմիկն իսկ կրնայ ծածկել փոշիներով.

27. Անհրկիւղութիւն փղին գեղեցիկ յատկութիւնն է, արագութիւնն՝ ձիոյն, արեւն է գեղեցկագոյն զարդ ուուր, լուսին՝ գիշերի, մաքրութիւն՝ տանն, առաքինի տղայք՝ ընտանեաց, իսկ քաղցրութիւն, գթութիւն և պարկեշտութիւն են գեղեցկագոյն արդուզարդ կնոջ. Ահա սոքա են աշխարհիս գեղեցկագոյններն.

28. Մի բնակիք անդ ուր չիք գետակ մը, վարժարան՝ մանկանց համար եւ տաճար՝ աղօթելու համար.

29. Առաքինին եւ պարկեշտ պէտք է ենթարկուի և չարաց հարուածոց, որպէս ----- ծառն որ՝ երբ հատանի՝ անոյշ հոտ մի կուտայ տապարին որ զինքն զգետնեց.

30. Խոնարհ սիրտը սիրելի է Վիշնուի.

31. Որպէս մկանունք զօրութիւն կուտան մարմնոյ, նոյնպէս առաքինութիւնք՝ հոգւոյ.

32. Զիք մեծագոյն յանցանք, քան ցանկալ ընկերին կնոջ.

33. Որպէս երկիրը կը համբերէ նոցա՝ որք իւր վերայ կը կոխոտեն եւ զիւր ծոց կ՚ակօսաբեկեն, նոյնպէս բարին՝ չարին.

34. Մի երկնչիր գնալ ի մէջ չարաց դարձուցանել զնոսա ի բարին անդր.

35. Գիտութիւնն անօգուտ է այն մարդուն՝ որ չունի դատողութիւն, որպէս հայելին՝ կուրին.

ԴԱՒԻԹ Ց. ԽԱԶԿԵԱՆ

Խասգիւղ

(1) Պրահմա (բղխող), Վիշնու (թափանցիկ, ամէնուրեք), Սիվա (երջանիկ, բարերար).

ԱՆՕԳՈՒՏ ԱՌԱԳԱՍՏԸ

Զկնորսները ժողված՝ եռապատիկ լծակն հնչուն անուորդէն հանելէ վերջ, կապոյտ և ճերմակ նաւակն կլոր փայտերու վրայ քաշեցին վերջապէս և հիմա ապահով ըլլալով թէ ալիքն մինչեւ հոն չպիտի կրնար հասնիլ, գացին գիւղին մէկ գինետան մէջ օղի խմելու և ծամելու խաղալու համար. բայց չմտածեցին յարմար ատենին նաւակին միակ առագաստն հանգրճել. Ինչո՞ւ քաշէին այս յոգնութիւնն. որքան որ ալ հողմ սաստիկ ըլլար, չի պիտի կարենար իւր լաւ ծանրութեամբն քարերու մէջնեղ սեղմուած նաւակն առնել տանիլ. Եւ ի զուր առագաստ կ՚ուռի.

Բանաստեղծ մը անկէ անցնելով, մէկ կողմ խոնարհած նաւակին ստուերին տակ, կը տարածուի աւազին վրայ.

Ծովն համայն, թափանցիկ կանաչով մը ուր հոսանքներն իրարու զարնուելով պղպջատի մեծ բոցեր կ՚ստանան, իւր առջեւը կը տարածուի ծոյլ եւ դողդոջուն. Միակ ժայռ մը, սեւ, յատակն փրփրերախ, ջրէն դուրս կը կանգնի, մինչդեռ գոլորշի մը վերեւքը ծովեզրին գաճային կողէն կերկարի, եկեղեցւոյն զանգակատան վրայ կը պտտէ, ասեղի մը ծայր եղող մարմաշի մը պէս կը խառնուի ամպերուն. Ոչ շատ հեռին, լողացող կանայք, մերկ սրունքներով, ցանցաւորներէ շրջապատեալ առաւել աաւեններու մէջ ծածկուած, փարտնելով իրենց ոտքերին կը դնեն դէպի ծովն իջնող նեղ սանդուղին վրայ եւ իրենց հոլանի թեւերն երբ վեր կ՚առնեն, իրենց մատանց վրայ կը շողշողան մատանեաց ոսկին և ադամանդն. Հողմաչաւաչ վրանի մը տակ, որու կտաւըն ստուերներ կը պտտցնէ արեգակնագիր փայտերուն վրայ, ծաղկեւէտ շրջազգեստ կ՚առին X ի ձեւով չինուած թիթեղեայ վանդակներու և պզտի նստարաններու վրայ որք ցոյց կուտան քառագիծ (quadrillé) գուլպաներու ամբողջութիւն մը. Աստ անդ, գծաւոր զենջակներ հագած լողացողներ ջրէն կ՚ելնեն եւ կը մտնեն ովկէանն յուզելով, տղաքներ և չուներ ոտնաթմբերով կը փախին ալիքն իրենց ականջաց վրայ մամուռի կըտորներ կրելով և մի քանի անձանց մէջին խաւ մերին մէջ, որք նստած կը գրեն, կարմիր հովանոցներ կը փայլին, հարսնիքի փունջերու պէս.

Բայց բանաստեղծն բնաւ ուշադրութիւն չ՚ըներ լողացող կնոջ մերկ սրունքներուն, ոչ ալ արեգակէն բարկացած հովանոցներու կարմրութեան. Մըտիկ կընէ շատ ժամէն, հաղմատառան առագաստին տակ նաւակին ամուսաց հեծծիւնը.

Տխուր նաւակն կ՚ըսէ.

«Ինչո՞ւ հոս ձգեն զիս, անշարժ, մեռեալ իրի մը պէս, մինչդեռ կրնայի տատանիլ, վարը, կենդանի ալեաց փափուկ հարուածներէն. Կուզեմ, ցաւուկս տնկած ալեաց սահուն զառիվայրն քերել և վար իջնալ խելաց կողմն բարձր. Կուզեմ որ կողերուս զարնեն ջրոյ ալեծուփ հոսանքներն.

«Ի բա՜ց, ի բա՜ց, քանի որ ծովն այնքան գեղեցիկ, քաղցր ճամբորդութեանց կը հրաւիրէ զիս, քանի որ իմ առագաստն արեգին տակ պիտի ոսկեզօծի և քանի որ իմ ետիս պիտի թողում արծաթեայ երկայն հետք մը որ պիտի սարսռայ ու երգէ.»

Այս վայրկենիս, լողացող կին մը, թրջած, իւր սենեակը կելնէ, մէկ ոտքը մերկ, կրունկը վարդագոյն և բթամատն աղմացայտ. Կը տեսնուի լաւ պրկուած թափանցիկ սաւանին տակ, ուր մարմինն կը փայլի. Բայց բանաստեղծը բնաւ գըլուխը չի դարձներ, նաւակին հառաչացը ուշադիր.

Հողմոյն հարուածին տակ, նաւակն կըսէ՝

«Փոթորիկն ալ կ՚ուզեմ, Կակուղ խաղաղութենէ մը վերջ, կուզեմ ալէկոծութիւնը ներշնչել որ առագաստաներու ածուները կը թաթացնէ և մեծ կայմերը կը չառաչեցնէ. Թող հողմն տանի զիս, թաւալէ, փայլակներէ պաշարեալ ջախջախէ զիս մրրիկներու մէջ, տեղատարափներու տակ և լեռնային ալեաց մէջտեղ որք աճեղագոյ մանչմամբ մը կը խոնարհին. Թէպէտ տկար՝ այլ կը սիրեմ կռուիլ ծովուն և համայն երկնի դէմ եթէ գիտնամ ալ, որ ալեաց տակ պիտի խեղդուիմ որք պիտի պաչարեն զիս և կմախքս պիտի փշրի տմեւ կտորներու զօրս ձկնորսաց կիներն պիտի ժողովեն.»

Լողացող կինն, այս միջոցին իւր սենեակը կը փնտռէ, չգտներ զայն, կը յուսահատի, կը գոչէ, իւր հոլանի թեւերն կը խաղցնէ և ոտքի վրայ կեցած, իւր անուշ հնդարուն վարդագոյն ստուերները կը տեսնուին.

Բայց բանաստեղծն, պզտի ակնարկէ մը վերջ, փայտերուն մէջ սեղմուած նաւակին կը դառնայ և չի կշտանար մտիկ ընելէն, երազախոհ, ի զուր բացուած առագաստին տակ.

Նաւակը, զովասուն հողմին տակ կ՚ըսէ,

«Ո՜ գիտէ սակայն թէ փոթորիկը պիտի չտանի զիս այնպիսի սքանչելի երկիրներ ուր մեծ նաւեր կը մտնեն. Որքան որ ալ տկար կ՚երեւիմ և սակայն ունիմ ամենաստոյգ փոթորիկներու դէմ գնելու ոյժն և թերեւս այսքան կորուստներէ վերջ պիտի մտնեմ այն նաւահանգստաց մէջ զորս հեռաւոր երկրաց դրօշակները կը զարդարեն.

«Ո՜ յաղթանակք, ո՜ խնծոյք. Զգե՜լ խարիսխս, հազիւ ժանեակի առեղին չափ մեծ, ծովու խորն որ հսկայ չոգենաւուց խարիսխները կը խածատէ. Ո՜վ գիտէ թէ կատաղի հոսանքներու հնազանդ և ամեհի հողմերէ մղեալ պիտի չի հասնիմ անծանօթ ծոցեր ուր կողմերու նման կը ծաղկին մարդկային աչերէն լքեալ հրաշագեղ կղզիներ. Միայն ինձ յատկացեալ է սահիլ Եդեմի քոյր երկրի մը չկախկրուուած աւազին վրայ ուր երբեք չհոտոտուած վարդեր կը փթթին, ուր երբեք չլսածուած պտուղներ կը հասուննան, ուր, երկնի մը տակ՝ որ չի ճանչէր երբեք ամպերը, օրն չունի երեկոյ և ովկէանն չունի դառնութիւն»:

Լողացող կինն հագուեցաւ վերջապէս. Ծովեզրին կը մտնայ նայելու համար, քիչ մը կոտրուելէ վերջ. Մերկ եղած ատեն սիրուն էր, հիմա որ հագուեցաւ, համեղ է. Բաղձանքը կը զայրանայ, կ՚ուզես յիշել ինչ որ մանկամարդուհին չուզէր ցուցնել այլ եւս, և լաւ սեղմուած կօշկին գեղն, հրաշալի կերպով կը խառնուի մերկ ոտքին յիշատակին հետ. Բայց բանաստեղծն այնքան չխռովիր հագուած լողացողէն, միայն նաւակին ուշադիր.

«Ինչո՞ւ կը հեծես և ի՞նչ կ՚երազես այսպէս. Փայտաշէն և ծանր, չե՞ս ուզեր խաղաղ և անշարժ գետնի մը վրայ մնալ.»

Նաւակը կը պատասխանէ՝

«Ճիշդ կը խօսիս, բայց քանի որ ծանր եմ և այնպիսի կաղնեայ փայտէ մը շինուած որ հաստատ կը կենայ հողին վրայ, ինչո՞ւ ձգեցին ինձ այս առագաստն որ կը սարսռայ և միշտ կ՚ուռի անծայրածիր հորիզոնին դէմ.»

Այն ատեն բանաստեղծը, գլուխը խոնարհեցնելով, կը մտածէ թէ ինքն ալ, այս աշխարհի մէջ, այդ խրեալ նաւակին կը նմանի, անոր պէս առագաստ մը ունենալով, հոգի մը որ կը յուզէ, կը բաղձայ եւ անդադար կը բաբանէ հեռաւոր ցնորքներն, անօգո՜ւտ առագաստ, աւա՜ղ, մինչեւ այն ատեն երբ մահն, նաւակն ջրոյ մէջ ձգող ծովահէնի մը պէս, կուգայ մեզ բանալ երազոց դրախտն.

ԲԱԹԻՒԼ ՄԱՆՏԷՍ

Թարգմ.

Ռ. ՍԱՄԻԿԵԱՆ

ԸՆԴ ՄԱՄԼՈՎ

ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բնական, Քաղաքական եւ Տնտեսական

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԱՑ

ՓՈՔՐ

ՑՕՐԻՆԵՑ

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՈՒՍՈՒՑԻՉ

Գին 6 Ղշ.

Կ. Պոլիս, Տպագր. եւ Վիմագր. Գ. Պաղտատլեան, Սուլթան Համամ թիւ 14

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ

ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

ՓՈՐՁԵԱԼ ԵՒ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ

Ամեն կարգի տնտեսագիտաց, մանաւանդ տանտիկնանց ձեռքը գտնուելու արժանի այս օգտաշատ գրքոյկը որ 120 հրահանգներէ կը բաղկանայ, Հայ գրավաճառաց և ի Պաշէչ Գարու ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղայից քով կը վաճառի ի գին 3 գահեկան. 3—5

Արիկեան Մեծ. Միհրան էֆէնտիի

Նոր Հրատարակութիւնք

1. ԲԱՌԱՐԱՆ Տաճկերէն Հայերէն Գաղղիերէն, փառաւոր կազմ. Գին 30 գրուշ.
2. ՈՒՍՈՒԹԱՐԱՐ ՍԱՐՖԸ ՕՍՄԱՆԻ. Գին 3 գրշ.
3. ԽԻՒԼԱՍԱԻ ԳԱՎԱՆԻՆԻ ՕՍՄԱՆԻԵԷ. Գին 3 գրուշ.
4. ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ ՔԵՐԱԿԱՆ, հանդերձ գրի օրինակներով. Գին 1 գրուշ.
5. ԼԷԹԱՅԻՖԻ ԱՍԻՐ. Գին 60 փարա.
6. ՃԷ ԻՏԻԻ ՄԷԹԻՆԱԳԻՐ. Գին 100 փարա.

Կեդրոնատեղին է Պոլիս Միհրան Զարճը, Գումրը խան թիւ 8 սենեակ. Սոյն գներով գաւառներն ալ կը ղրկուին փոխան թղթադրամի.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԸՆԹԱՑՔ

ԳԱՂՂԻԱՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՌՕՏ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Ի ՊԷՏՍ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՄՆԱՑ

Ցօրինեաց

ԳԱՄԻՏԱՍ Ա. ՓՈՓՈԵԱՆ

Հինգ մասէ և 604 էջերէ բաղկացեալ ընտիր աշխատութիւն մ՚է. Ա. Բ. Գ. մասերը 2 ական դրուշ են. իսկ Դ. և Ե. մասերը 4 ական. ամբողջը մեկտեղ ընտիր կազմով 21 գրշ.

Կեդրոնատեղին է Զագմաճըլար փողոց, Թիւ 20, Յովսէփեան Գ. Գավաֆեան գրատունը.

Այս գիրքը գաղղիարէնէ ի հայ թարգմանութեան համար կատարելագործեալ դասագիրք մ՚է, և ամեն գաղղիարէն ուսանողաց համար անհրաժեշտ պէտք մ՚է. Ինչպէս է գաղղիարէնէ ի հայ բառագիրքը.

Գործոյն վրայ լաւ գաղափար մը առնելու համար գործոյն յառաջաբանը կարդացէք.

Յ. ԳԱՎԱՖԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

ՃԱՇԵՂԵՆԻ ՔՆՆՈՒԹԵԱՆՑ

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅ. ԵՒ ԳԱՂՂ. ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ Գ. ՄՈՋԵԱՆ

62 ԳԻՆՆ Է 3 ՂՐՈՒՇ 15—20

ՏՈՔԹՈՐ ՍԵՂՐՈՍԵԱՆ, տեղափոխութիւն բրած ըլլալով, կը ծանուցանէ իւր հիւանդաց թէ՝ այսուհետեւ կրնան զինքը գտնել Բերա, Եէնի չարշի փողոց, Թիւ 58, ամէն օր կէս օրէն վերջը, ի բաց առեալ երեքշաբթի օրերը. 19—30

ՋՐԸԲՈՒԺԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ

Բերա, Սաքըզ աղաճ, Թիւ 15, 17, 19 [Այգա ճամփ]

Իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն յՕսմանեա

Ամէնէն զօրաւոր և կատարելագործեալ գործիներով օժտուած

Պիրճանք, հանգստութիւն և աժանութիւն ի միասին

ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՈՔԹՈՐ ՍԻՄՊԻՍ

Ն---- ----- ----- ----- -----

ԼՈԳԱՐԱՆ ԵՒ ՏՈՒՇ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

Ելեկտրականութիւն—Կախուում—Մարմնամարզ Վարպետորդ—Մասաժ—Ճանապարհ Աղիւսուածութիւն Արսեն

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆՈՒԻՆ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒԻՆ

Անորիւնութիւն, Իոգեար, Ջղախտութիւն, Անկարողութիւն, Անգամալուծութիւն, Ատամբոսի հիւանդութիւնք, ևն ևն.

ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԻՆԵՐ

ԼՈԳԱՐԱՆՔ	Բ կարգի 4 գրշ.	—Ա կարգի 6 գրշ.
ՎԱՐՁ ՏՈՒՇ	Բ » 3 »	—Ա » 5 »
ՏԱՔ ՋՐԻ ՏՈՒՇ	Բ » 5 »	—Ա » 7 »

Դիզերով լոգարաններու համար գիները կը զեղջուին զեղչին գնոյն համեմատ.

Բաժանորդագրութեան համար 10 % զեղչ

Դպրոցներու եւ ընտանեաց համար մասնաւոր պայմանք 35

ԱԶԴ

Էֆէնտի չագինեան Նաւապետ Էլիս, Լիվերպուլէն ստոտ հասաւ ընդհանուր վաճառքով.

ԷՏ. ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Գործակալ Էֆէնտի ---

ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ

ԳՐՔՈՅԿ ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ԸՍՏ ՀՕՄԻՕՓԱԹԻՔ ԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը ծախուի Պոլսոյ ամէն Հայ գրավաճառաց, և կամուրջի գլուխն ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղաներու քով. Կեդրոնատեղին է Յ. Գավաֆեանի գրատուն Զագմաճըլար եօգուշ.

Միեւնոյ գրքոյկի մէջ յանձնարարեալ բոլոր դեղերը գրքոյկի հեղինակի Տոքթ. Կիրակոսեանի քով միշտ պատրաստ կը գտնուի, ի Կէտիկ Բաշա, ուր ամեն օր մինչ կէսօր կը գտնուի իրեն դիմող հիւանդներն դարմանելու, և յետ կէսաւուր Բերա. (Եմի քուէք. Դոլտըրըմ, 587 Թիւ).

188 6—18

ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

Ըմբէր Գի----ծ--յ

Ազգային եւ Օտար Մատենագրաց

(Արձակ և Ոտանաւոր)

Սոյն ընտիր գործն ցարդ հրատարակուած հատուածոյներու մէջ առաջին տեղը կը բռնէ, ուսնի ճոխ պարունակութիւն մի ընտիր գաստիարակութեամբ՝ չահագրգիռ և հետաքրքրական ուսանողաց համար. Երկարօրէն եւրոպացի մեծ հեղինակաց հետեւողութեամբ յօրինուած է լաւագոյն մեթոտով մի առաջնորդել զաշակերտս յուսումն աշխարհիկ լեզուի.

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅՆ կը բաղկանայ երկու մասերէ. Ա. մասն մէջ կը բովանդակին գեղեցիկ հատուածներ, պատմական և նկարագրական գրուածներ, առակներ, ևն. Գինն է 3 գահեկան, իսկ Բ. մասին մէջ որ առաջնոյն կրկինն է ու մեծագիր, կը պարունակէ մեծ մասամբ անտիպ գրուածներ, գրագիտական գլխաւոր կանոններ, 35 հայ հեղինակաց հակիրճ կենսագրութիւններն, առածներ, բարոյական խրատներ, բառագիտական ծանօթութիւններ ևն ևն. Գինն 7 ուկես գահեկան. Կը ծախուին ամէն հայ գրավաճառաց քով.

Սոյն գործոյն կեդծ օրինակներէն զգուշանալու համար բաւ է միայն կարդալ գրքին ճակատն ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ. 163

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆՎԷ ՄԷԱՏԻՆ ԻՏԱՐԷԻ ՈՒՄՈՒՄԻԷՍԻ

Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ Բէսնետէրէ գազասընտա Գազանճը մանզըլէսի իլէ Խօրոտա գարեէսինտէ վագը օլան Ինկլիթէրա տէօվլէթի թէպաասընտան միսիւ Յրէտէրիգօ Շարնօ թարաֆընտան զահիրէ իհրաճ օլունան վէ խարիթասը միւճիպինճէ հուտուտլարը չիմալէն Իսթէրէնէնիգօ տաղը թէրէսինտէն պէտ իլէ Բանոյիս եախուտ Խօրոտա տաղը թէրէսինտէն պիլ միրուր մէգքիւր Բանոյիս թէրէսինտէն Լարիգօվա թարիգի իլէ Զարիս տէրէսի սուեունըն կէչտիկի նօգթայա չէքիլէն խաթթըն իչտու Զարիս տէրէսի սուեունըն գաթ իյէտմիշ նօգթայա միւնթէհի խաթթը միւնքէսիր վէ զարպէն մէգքիւր նօգթատան պէտ իլէ Զարիս տէրէսի սուեունը թաագիպ իտէրէք Բէեավիշա տէրէսինին միւնսապ օլտուղը նօգթայա վասըլ օլունան խաթթը միւնճանի վէ ճէնուպէն մէգքիւր նօգթատան պէտ իլէ Բէեավիշա տէրէսի սուեունը թաագիպ իտէրէք Գոյօնեօզ տէրէսի սուեունըն միւնսապ օլտուղը նօգթայա միւնթէհի խաթթը միւնճանի վէ չարգէն մէգքիւր նօգթատան պէտ իլէ Գոյօնեօզ տէրէսի սուեունըն թաագիպ իտէրէք Բէրասի տէրէսի սուեունըն միւնսապ օլտուղը նօգթայա վասըլ օլունան խաթթը միւնճանի վէ իչտու նօգթատան մէպտէի հուտուտ օլան Իսթէրէնէնիգօ տաղը թէրէսի նօգթասընա միւնթէհի խաթթը միւսթագիմ իլէ մահտուտ վէ մէսահէի սաթհիյէսի 754 ճէրիպ արազի տէրունինտէ իմալ օլունաճագ օլան սիմլի գուրշուն վէ մաղտէնիյ մատէնինին 99 սէնէ միւտտէթլէ մուամէլէյի հօգուգիյէնէ ինհալէսի մուգարէր խուսուսունտէ մատէնը մէզգիւրէ պիր կէօնէ իթիրազը օլանլարըն Մէճատին Նիգամնամէսինին 29 վէ 30 ընճը մատտէլէրի միւճիպինճէ թարիխը իլանտէն իթիպարէն 2 այ միւտտէթ զարֆընտա Տէրսաատէթտէ Մալիյէ Նէզարէթը ճէլիլէսի տահիրէսինտէ Օրման վէ Մէատին խտարէի ումումիյէսինէ վէ մահալլինտէ մէրքէզը վիլայէթէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր.

7 Թէշրինը սանի 306 597

Բէ---

Սէլանիք վիլայէթի ճէլիլէսի տախիլինտէ Սէլանիք սանճաղընտա Թաալի Բէսնետէրէ տախիլինտէ քեայէն Վարվարա վէ Եէնի քէօյ Պալիխօրա տէրէ վէ Նիք վէ Ղօմաթ միրի օրմանլարընտան 5 սէնէ միւտտէթ զարֆընտա գաթ ու իհրաճ վէ հարգ ու իմալ իտիլմէք վէ պէտէլը մուգարրէրէսինին էօշրիւնի հէյէթէ իհալէտէ բէշինան վէ գուսուրընը 5 սէնէտէ 10 թագսիթ իլէ պէհէր սէնէ մարտ վէ աղուսթոս իպթիտալարընտա լիրաի օսմանի 100 գրշ. հիսապը իլէ այնէն վէ նագտէն թէսլիմ վէ իֆա գըլընմագ վէ չէհրի հալը րուժմինին խիտմ պիրինճի չարշամպէ կիւնիւ գարարը մուվագգաթը վէ պիր հաֆթա միւրուրընտա իհալէյի գաթիյէսի իճրա գըլընմագ վէ չէրաիթի սայիրէսի օրման նիզամնամէսի իլէ թաաթի խուլէճէք մուգավէլէի մախսուսէ աչքանընտա թաալի օլմագ իւզրէ պալա քէրէմ միւզայէտէսի էէնիւտէ 15000 մէթրօ միւքաապ քէրէսթէլէնին պէհէր մէթրօ միւքաապը 50 վէ 2.000.000 գըյէ քիօմիւրիւն պէհէր ճէթտի 100 գըյէսի 6 գուրուշտա մանզըլէճէ թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղընտան պուեկարա թալիպ օլանլարըն Տէրսաատէթտէ Մալիյէ խազինէսի ճէլիլէսի տայիրէսինտէ Օրման վէ Մէատին խտարէի ումումիյէսինէ վէ մահալլինտէ Սէլանիք վիլայէթի ճէլիլէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր.

8 Թէշրինի սանի 306 597

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ԵՂԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 — "ՖԻՆԻՔՍ" — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունինք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED
ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	»	5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » »	»	12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆրանք 6,250,000 — Պահեստի դրամ ֆրանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆրանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ 4

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

45, ՂԱԼԱԹԻԱ — ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45
Բ ՀԱՐԿ. ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ՎԵՐԵՒ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատէ, Դրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակն բլլալուն, իւր ապրանաց մթերքն նորոգուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, զինքն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք Եւրոպիոյ լաւագոյն գործարաններէն բերուած են, և որոց ճաշակը, քրմէը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն հաւաստաւոր համեստ գինն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ ոսկի գաքլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սեռք բուն Բարիզի ապրանք։ 204

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ
(ԼԱՍՏԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹ Է ԲՐԻԹԻՇ ՌՈՒԲԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշեռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուր հաստատուն շինուած են [illegible]։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութն ի բոլոր քաուչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Թօճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիտրոյի թիւ 13 մթերանոցը։ 167

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց
Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան
Ոսկեայ չքանշան՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ.

Քսան տարուան յաջողութիւն Ամերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրեւելս և յԱնգլիա. — Հաքանշան 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մելբուրնի և Պրուսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիէննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ ստամոքսի ամենէն ծանօթ պիդդերն է — Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր գէջ ջերմային գարմանական ճահճային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձոտութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ պիդդըրներէն և ամէններէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր, ճաշէն յետոյ, աղքատ մարսողական է, կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, սելթզըր ջրոյ և խահուէի հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 605

ՄԱԴՕՆԻ ԿԻՍՀԻՒՊԼԸՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ աղբիւր ամենամաքուր

ՍԵՂԱՆԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ԶՈՎԱՐԱՐ ԸՄՊԵԼԻ

Հացերու, խաչափողի բորբոքմանց, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարեալ։

Հայնրիխ Մագգոնի, Գարլսպատ և Վիեննա 604

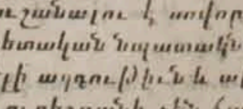

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլ և Մեդիթերանեան գծին բեռնաւոր շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանդահար	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրա	4000	Օսփրէյ	3000
Օսմանլի	4000	Նէրթիա	3000
Սէպաստոպոլ	3250	Բէրա	3000
Թիպա	3250	Լոգիոս	800
Մակտալա	3250	Օլինտա	800
[illegible]	33[illegible]0	Սէմիլ	700

Բէրա շոգենաւը, նաւապետ Ճօնս, ամսոյս դէպի 9ին Լիվըրփուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով.

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
36 — 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրփուլ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽԱԳՈՒԼԵԱՆ Ընկ.
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10
ԳՆՆԵՐԸ ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատուն, որ առ. ինքն աւելի յանձնարարութեանց փութանակի կատարման և գաւառաց հետ հաստատած բազմածիւղ յարաբերութեամբն արդէն մեծ հռչակ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համարումն, վերջերս Ճավայէն բերել տուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաև այլ և այլ մեծութեամբ և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանալիններով հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդէսին մէջ այժմէական են՝ առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մեդալի հրաշակերտներ կրման համար. ուրեմն ի մէջ ալ լոյս մեր արդէն յաճախորդաց իբր կազդուրիչ նուէր ծառայելու գերազանցած առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այցելու պատիւն ընող ամեն կարգի անձինք անհաւանակ գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ամենուն՝ ինչպէս նաև ձմեռուան բերուած թէյերու ճաշակաւորութենէն։ 199

ԵՈՍԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒՆ
ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ՄՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ
ՖԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԶԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Դառապնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿԱՐՈՂ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ — Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անզգամութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, սեռական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ սեռական գործերու չափազանց գործածութենէ յառաջ եկած ամեն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապաւռւմ. կը կազդուրէ կենսական ոյժերու կորուստ յառաջ եկած ամեն պատճառ։

Ջղային տկարութեան եւ սեռը հետեւանաց մէջ այս գեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ մնայուն է. Մելամաղձոտութեան պարագաներն եւ ախտանիշք կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային զօրութիւն կ'առթէ, արեան մէջ մտցնելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորը, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ զօրութիւնն է. Ամենայն կորովը կը կենդանացնէ մարդկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հաստատութիւն եւ առողջ առաջնորդութիւն մը, ինչպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Անխոնջ է, կը զօրէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ ամբողջ առողջութիւն մը կ'ապահովէ ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց. Իր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեւէ գործածուած առաջին օրէն ի վեր, ջղային գրութեան եւ մտաւորական կորովութեան եւ քաջութեան զգացմամբ մը։ Մարդոց առողջութիւնը վերանորոգուած է. Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ. Քունը կը լինի հանդարտ եւ կազդուրիչ, դէմքը կ'ըլլայ զուարթ, մորթը մաքուր եւ առողջ։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէն. Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակող ամեն շիշերուն մէջ որ բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն ուր բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England փորագրուած են։ Այս գեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վնասակար կեղծիք։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով։

Մ. ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

601 Աւետարանական [illegible] պահեստանոցին քով, Կալարտան Թրամուէյի, 95 եւ 97.

HUILE DE HOGG

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԽԻՂՈՅՑ ԱՆՀԱՅԹ ԵՒ ԱՆՎՆԱՍ

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջեւ հիւանդութիւն, հազ, խորխ, աւշային գեղձերու ուռոյցներ, մորթի հիւանդութիւնք, սրքեւն, սպիտակ զաչտան, ընդհանուր տկարութիւն և այլն. Նաև տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։ Օգտուելու է ամբողական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահավետական նպաստներով բնական իւղերու տեղ և իբրեւ թէ անոնցմէ աւելի ազդուութեան և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշ չեն ճառ այլ բայց միայն ստամոքսը ընդդրոնայն գրգռելու և հոգնեցնելու. Երբեմն շատ վտանգաւոր են կրնան բլլալ։ Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու և անոր ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շշերով կը ծախուի։ Պահանջել հօկի անունը և Բարիզի բժշկական ճեմարանին քիմիական գործոց գլուխ Պ. Լըսիւէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շշի էթիքէթին վրայ կը գտնուի։ Տեղւոյ Սուլտանի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր բժշկապետներէն կը զետնուի։

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօկի ձկան բնական իւղի շշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն ընծայել։

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ Գ. Փ. ՏԱԼՃԱՕ, Պէ. 83

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ցաւեր կը բուժէ խոցոտուածներն և [illegible] կերպով յառաջ եկած ցաւերը, կ'ամոքէ ջղերն, [illegible]։

Դեղերն [illegible] համար [illegible]։

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Պ. Ֆ. Պէլլի, Պոլիս, [illegible]։ 33

ՊՈՒՏԱՓԷՇԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ
(ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական ցուցահանդէսին մէջ՝ յառաջդիմութեան, մրցման կարողութեան եւ արտածման մեծ մետալն տուած է, զոր այդ ցուցահանդէսին դատաւորք նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանքաջրոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուուած է ինն ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի ոսկեայ եւ արծաթեայ մետալներով. բայց ասոր բժշկական աշխարհին համարումը կը վայելէ իր ազդուութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՐԱՆՍՈՒԱ-ԺՈԶԷՖ աղբիւրը վերջերս գրուած է Բարիզի բժշկական ակադեմիային և Լոնտոնի համբաւաւոր Լընտըն-հոսփիթալ հիւանդանոցին, բաց ասոր, այս ջրերն աղէկ առաջին փորձով կը յայտնեն ինքզինքը։ Այս ջուրին վրայ տեսութիւններ ձրիապէս կը տրուին այս ջրին բոլոր մեծ բանաձեւերու, գլխաւոր դեղատանց և Պատարէջութի գրասենեկին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ չփոթելու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել «Ֆրանսուա-Ժոզէֆ» մաքրողական [illegible] գիրերն նշան որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐ
FRANÇOIS JOSEPH
ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Բնական կերպով ընդունուած է՝ իբր անմրցելի ազդուութեան համար։

ԱՄԷՆ ՈՒՐԵՔ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Ընդունուի Տ. և Մ. Մէկիրի և Ս. Քրիսդիեանի Պոլիս, Ս. Գաստորիատես և Ա. Թիթիզ Ղալաթիա, Յ. Քանդուսբ ի Զմիւռնիա, Թուրքիոյ համար գործակալն է Պ. Ֆ. Պէլլի, ի Պոլիս. 34

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԳԱՈՒԼՄԱՆ
ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգ. Թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Էվանկէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի առած է ի մեզ, այս ձմեռան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելցուց մի կ'ըլլէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւեալը իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որ, են՝ օժիտ համար ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, բամպակ, կիսագիտակ, քթիքօ, քօրսէ, թաշկինակ, սեղանի սփռոց, շապիկ, շապկընկեր, սուսանք, փլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդարանքներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակ։

Հաստատակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճարեթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու չքնաղութեամբ յօրինեալ են։

Ցաւելում մի բրած է նաև ապապրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյն ճաշակին ու բազմանոց համեմատ ի գործ դնելով իւր ապրանքն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բոլորն ալ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ.

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 188

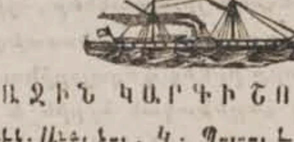

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Հըլ, Անթվէրփ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի գիծ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալերմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանտէր	1700
Ապոլլօ	5500	Կիգանօ	2200	Բլանկօ	1500
Արկօ	300	Կօլօ	1·00	Բօլօ	1000
Արիոսդօ	4000	Կրօտօ	2200	Քուիդօ	2800
Պաստանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պորտալինօ	220	Հիտալկօ	3000	Րինալդօ	3200
Պրավօ	2000	Հիմպաու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համպեր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	26 0	Յակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիպսօ	2500	Ճինօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գարգօ	2000	Քօրինօ	4200	Սաֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Ջիրակօ	5000	Լէօ	2000	Սորէնտօ	4300
Դիլօ	4[illegible]00	Լէանտրօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Դօլօրասօ	5400	Լիվօնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	2500	Լալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրրիտօ	900
Տուրօ	800	Մարգէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրատօ	100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էդնամ	2400	Մուրիլլօ	3100	Վէզօ	3400
Էլտօրատօ	3000	Նիլօ	2000	Զէֆիր	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնըրս	201
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Հրմպօ	200
Ֆալքոն	800	[illegible]անօ	4[illegible]00	Զէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օգգօ	2000	Մօսքիթօ	120
Էճիփշըն Մոնարք					8000
Բէրշըն Մոնարք					8000
Լըտիըն Մոնարք					8100

Բեռնաւոր շոգենաւը նաւապետ Սթէֆէնս, Լիվըրփուլէն աստ կ'սպասուի ամսոյս դէպի 30։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՑՕ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Բիւյիւք Միլէթ խան, Ղալաթիա
192

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՃԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլի և Բօմպէյի գծի կանոնաւոր

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սէյտան որ պիտի մեկնի Նոյ. 25ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 250 Ֆրանք
Բ. » 178 »

Ուղեւորք և բեռք ընդունուին

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Բիւյիւք Միլէթ
21 Մոմհանէ փողոց, Թիւ 14

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք ամէն երկու շաբաթ կը բեռնեն Լիվըրփուլ և Արեւելեան գծին

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Բավոնիա	5587	Ադլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Պալմիրա	2144
Ալեբբօ	2143	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մորոքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՕԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան,
10 Ղալաթիա